

Zmiana treści

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Łukomska
Spasowska
Stawiska

+ I. K. Herold UM
STRONSKA Maria

2d. Konmiłowicz

ps. "Maria", "Kwiatkowska"

(1895 - 1944)

POW
Kraaków
SZP-ZU
AK
KG
O II

43A | WSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — STRONSKA Marie.....

2 d. Konmiłłowicz

431 / WSK

I/1. Relacja ✓ K. 31, s. 31.

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ K. 3, s. 1-3

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓ K. 4, s. 1-4

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 3, s. 4

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora ✓ K. 3, s. 4

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 27

VI. Fotografie ✓ 2 ob. tej I/1/1, I/1/2, I/1/3; I/3/1

III. Relacja:

- Relacja Marii Stroniskiej z d. Kornittowicz oprac. przez Mirosława Suleję i Wiesława Miśtela. Msp. oryg. K.7, s. 1-7. Fotografia.
- J. W. Fotogr. K.7, s. 8-14.
- J. U. Fotogr. K.7, s. 15-21.
- Relacja Marii Stroniskiej z d. Kornittowicz opr. przez M. Suleję, powstała przez Red. P. Słow. Biogr. 9. VI. 2006. Msp. oryg. K.6, s. 22-27.
- Biogram M. Stroniskiej opr. przez St. Stankowską-Spasowską, Msp. oryg. K.1, s. 28.
- Biogram Stroniskiej Marii z d. Kornittowicz oprac. przez D. Kr. i E. 2. do III. t. Słownika VM Kobiet - 24. I. 2007. Msp. oryg. K.3, s. 29-31.

Maria STROŃSKA z d. KORNILŁOWICZ -MS 11 x 03

Córka Witolda i Izabeli z Moszczeńskich. Urodziła się w 1895 r. w Aleksjinie w guberni tulskiej.

Rodzice w 1904 r. przenieśli się do Radzymina, gdzie ojciec objął posadę rejenta. Witold i Izabela Kornilłowiczowie mieli udział w wypadkach 1905 r. W ich domu ukrywała się Aleksandra Szczerbińska. M.in. zimą 1907 r., po uwolnieniu z Pawiaka, przebywała u Kornilłowiczów przez tydzień czasu zanim nie wyruszyła do Kijowa z partią broni i amunicji dla tamtejszego oddziału Bojówki PPS. W latach 1912-1913 odbywały się u nich zebrania Związku Strzeleckiego.

W 1912 r. ukończyła w Warszawie Gimnazjum Żeńskie Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurkówny. Wiosną 1912 r. w szkole tej była jedną z uczennic klas VI i VII (oprócz niej także Hanna Rzepecka, Irena Sienkiewiczówna i Helena Merecka), które założyły ośmioosobowe kółko celem „kształcenia się wojskowego i nawiązania łączności z organizacjami niepodległościowymi w Galicji”. Studiowały historię polskich powstań i topografię. Przy zakończeniu szkoły pieniądze przeznaczone na tableau klasowe wysłały na „Skarb Wojskowy” do Krakowa. Latem 1912 r. uczestniczyła w zjeździe młodzieży w Krakowie i wtedy bliżej zapoznała się z działalnością Związku Strzeleckiego. Po powrocie walnie przyczyniła się do powołania Sekcji Żeńskiej Związku Strzeleckiego w Warszawie. Objęła też funkcje sekcyjnej w nowo powołanej organizacji. Wraz z innymi strzelczyniami uczestniczyła

w kursach organizacji wojskowej, terenoznawstwa, materiałów wybuchowych, budowy barykad i fortyfikacji domów, historii wojen oraz w ćwiczeniach w terenie. Kursy te kończyły się egzaminami. Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie działała do lipca 1913 r. Wtedy to część wykładowców i członkiń wyjechała na studia lub do domów po ukończeniu szkół w Warszawie.

Maria Kornilłowiczówna wyjechała do Krakowa, gdzie wstąpiła na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego i podjęła studia z literatury i historii. Zamieszkała przy ul. Floriańskiej 47. Wstąpiła do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz oczywiście do Oddziału Żeńskiego Związku Strzeleckiego. Po wybuchu wojny została kurierką Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów. Odebrała kilka podróży kurierskich połączonych z przechodzeniem przez front austriacko-niemiecko-rosyjski.

Koniec zimy i wiosnę 1915 r. spędziła w Wilnie kierując pracami Sekcji Wywiadowczej POW. Pod jej zarządem organizacja ta znacznie ożywiła i rozszerzyła swoją działalność. W kwietniu 1915 r. została wezwana do Warszawy, gdzie otrzymała zadanie przedostania się przez front do Piotrkowa z raportem od Tadeusza Żulińskiego dla Józefa Piłsudskiego. Raport dotyczył stanu POW, ilości broni, sytuacji wojskowej Kongresówki oraz zawierał prośbę o pozwolenie na rozpoczęcie z początkiem lata 1915 r. samodzielnych działań zbrojnych na tyłach wojsk rosyjskich. Z jednym egzemplarzem tego raportu wyruszyła Maria Kornilłowiczówna z Zofią Dąbrowską, z drugim Wanda Filipkowska z Wandą Cumftówną, z trzeci oficer POW przez Finlandię i Szwecję. W dniu 25 kwietnia 1915 r. Kornilłowiczówna z Dąbrowską wyjechały koleją do Olity, a stamtąd przedostały się w pobliże frontu koło Puńska. W nocy z 5 na 6 maja 1915 r. przeszły linię frontu. Zatrzymane, podobnie jak Filipkowska z Cumftówną, przez żandarmerię niemiecką, zostały jednak uwolnione dzięki interwencji dowództwa I Brygady i dotarły do Piotrkowa, gdzie przekazały raport Waleremu Sławkowi. W związku z rozwiązaniem Oddziału Wywiadowczego pozostały w Piotrkowie oczekując na nowy przydział. Pragnęły przejść na służbę frontową w I Brygadzie, jednak nie otrzymały na to zgody.

W 1917 r. jako jedna z 20 kurierek została odznaczona przez Józefa Piłsudskiego odznaką I Brygady „Za Wierną Służbę”.

Po powołaniu na początku 1918 r. Komendy Naczelnej 2 POW w Krakowie została tam komendantką drugiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej) Sekcji Żeńskiej. W październiku 1918 r., na wieść o klęskach armii niemieckiej na Zachodzie, Oddział Żeński POW w Krakowie w sile 26 członkiń został postawiony w stan gotowości, a Maria Kornilłowiczówna objęła funkcję jego komendantki. Uczestniczyła wraz ze swymi podwładnymi w przygotowaniach krakowskiej POW do ataku na załogę austriacką przewidzianego na 31 października 1918 r. Miasto zostało jednak opanowane bez rozlewu krwi. W dniu 4 listopada 1918 r. w związku z wykonaniem zadań Oddział Żeński KN 2 POW został rozwiązany.

Pozostała w Krakowie, kontynuowała rozpoczęte w 1913 r. studia. Poznała na Uniwersytecie przyszłego męża, studenta historii Zdzisława Stronńskiego. Około 1920 r. pobrali się. 22 maja 1922 r. urodziła w domu rodzinnym w Radzyminie swoją jedyną córkę Annę.

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 17 maja 1922 r. (Adj. Gen. L. 13388 VM) została odznaczona „z b. Oddziałów Detaszowych Legionów Polskich” Orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 7563).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych ogłoszonym w Dzienniku Personalnym MSWojsk. Nr 35 z dnia 26 września 1922 r. została odznaczona w grupie „oficerów i szeregowych POW w b. zaborze austriackim i b. okupacji austro-węgierskiej” Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2.

W latach 30-tych, jako jedna z zaledwie dziewięciu kobiet, została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami za czyny dokonane w szeregach Legionów Polskich.

W latach 20-tych mieszkała z mężem we Lwowie. Pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej. Cieszyła się dużym autorytetem wśród uczennic, chociaż nigdy nie opowiadała o swoich przeżyciach wojennych. Następnie była dyrektorką gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. W Stanisławowie pełniła także funkcję przewodniczącej Koła Lokalnego PWK. Po przeniesieniu do Warszawy pracowała jako nauczycielka języka polskiego

w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi przy Placu Trzech Krzyży. Aktywnie uczestniczyła w pracach PWK.

Od 1933 r. wchodziła jako przedstawicielka Związku Drużyniaczek w skład Zarządu Głównego Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Na VIII Zjeździe Walnym Federacji w dniu 25 kwietnia 1938 r. została ponownie wybrana do Zarządu Głównego na dalszą 3-letnią kadencję.

W Warszawie mieszkali przy ul. Fałata 15.

W ostatnich dniach sierpnia i we wrześniu 1939 r. pełniła funkcję zastępczyni Ewy Grodeckiej, kierowniczkii Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej PWK przy ul. Prusa 2.

Należała do SZP od dnia powołania tej organizacji. W październiku 1939 r., korzystając m.in. z lokalu w Al. Schucha, zajmowała się powoływaniem do SZP znanych sobie kobiet. W okresie okupacji mieszkała z córką w Al. Niepodległości. Jesienią 1939 r. objęła funkcję kierowniczkii wewnętrznej sieci łączności konspiracyjnej Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Zadaniem tej komórki było utrzymywanie wewnętrznej łączności w ramach Oddziału II, a także łączności zewnętrznej z innymi oddziałami sztabu. Z powodu braku fachowców faktycznie kierowała także działem kontrwywiadu. Prowadziła także sekretariat szefa Oddziału II, mjr. dypl. Wacława Berki, ps. Brodowicz i faktycznie była jego „prawą ręką”. Cieszyła się jego pełnym zaufaniem. Pracę ułatwiał jej fakt, że znała jeszcze z czasów legionowych wielu oficerów, którzy obecnie zajmowali odpowiedzialne funkcje w strukturach konspiracyjnych, m.in. ppłk. Aleksandra Klotza, szefa wywiadu na obszary południowo-wschodnie.

W nocy z 22 na 23 września 1943 r. została aresztowana pod nazwiskiem Maria Sadowska na stacji w Małkini, podczas podróży do Wilna w charakterze łączniczki. Faktycznie jechała do Wilna do Matki Boskiej Ostrobramskiej modlić się w intencji córki przebywającej na Schucha. Była przekonana, że Anna wpadła w ręce gestapo z jej winy, ponieważ to ona tego dnia (8 maja 1943 r.) wysłała córkę na rekonesans do mieszkania w Al. Niepodległości w związku z „wsypą” w łączności centralnej. Pomimo znakomicie podrobionych przez Wydział Legalizacji i Łączności (C-8) dokumentów „wpadła”, ponieważ od pewnego czasu gestapo warszawskie codziennie telefonicznie przekazywało do Małkini numery

wydanych dokumentów przejazdu. Razem z nią jechała Wanda Klimaszewska-Fillerowa, ps. Dziunia, którą także Niemcy zatrzymali (została rozstrzelana w Warszawie 17 grudnia 1943 r.). Maria Strońska jako Maria Sadowska trafiła na Schucha, a następnie na Pawiak. Nierozpoznana, została wywieziona 5 października 1943 r. do Oświęcimia, gdzie ok. 13 lutego 1944 r. zmarła jako więzień nr 64481.

Pośmiertnie odznaczona przez KG AK Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz awansowana na stopień majora.

Jej brat **Stefan Kornilłowicz** (ur. 23 listopada 1898 r.) od 1912 r. należał w Warszawie do Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta. W latach 1912-1913 uczestniczył w działaniach Związku Strzeleckiego w Warszawie, m.in. przenosząc korespondencję. W sierpniu 1915 r. wstąpił do Legionów Polskich. W bitwie pod Kaniowem 1 września 1915 r. jako szeregowiec III baonu 1 pp Legionów dostał się do niewoli niemieckiej. Uciekł z niewoli i wstąpił do III Korpusu Polskiego. Był także członkiem POW pod ps. Bem. W 1920 r. uczestniczył w wojnie z bolszewikami jako żołnierz 202 pp. W okresie międzywojennym został właścicielem majątku Izabelin pod Warszawą. Podczas okupacji ukrywało się tam wiele zagrożonych osób, m.in. grupa Żydów.

Jej mąż **Zdzisław** (ur. w 1894 r.) w latach gimnazjalnych w rodzinnym Stryju należał do Organizacji Młodzieży Niepodległościowej oraz do skautingu. Następnie kierował OMN na terenie Małopolski Wschodniej. W 1914 r. wyszedł z Legionem Wschodnim do Mszany. Wcielony do armii austriackiej służył w 20 i 9 pp. W 1918 r. wyruszył z Krakowa z I baonem strzelców krakowskich i walczył z Ukraińcami pod Lwowem. W czasie wojny z bolszewikami, latem 1920 r., służył w Armii Ochotniczej. W okresie studiów na Wydziale Filozoficznym UJ uczestniczył w akcji plebiscytowej na Spiszu. Był także członkiem władz Związku Strzeleckiego w Krakowie. Po ukończeniu studiów historycznych z tytułem doktora pracował w Archiwum Państwowym we Lwowie. Działał w Związku Strzeleckim, Klubie Republikańskim oraz w Polskim Towarzystwie Historycznym. W 1925r. założył Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich. Po przewrocie majowym utworzył Związek Naprawy Rzeczypospolitej. W 1928 r. został posłem do sejmu z BBWR w woj. lwowskim. Od 1932 r. był wiceprezydentem Lwowa.

Pełnił także wysokie funkcje w BBWR – kierownika Sekretariatu na Małopolskę Wschodnią, a następnie wiceprezesa Rady Województw Południowo-Wschodnich oraz przewodniczącego Rady Grodzkiej we Lwowie. W 1936 r. został prezydentem Stanisławowa.

Córka Zdzisława i Marii Strońskich – Anna, od 1937 r. była uczennicą Gimnazjum im. Królowej Jadwigi, a 31 października 1939 r. została uczennicą Liceum im. Królowej Jadwigi. W aktach szkoły znajduje się m.in. prośba Marii Strońskiej do Dyrekcji X Liceum i Gimnazjum im. Królowej Jadwigi o przyjęcie jej córki Anny do Liceum Humanistycznego. 5 września 1939 r. [!] na egzaminie wstępnym z języka polskiego z trzech tematów wybrała temat: „Nastroje ludności Warszawy w pierwszych dniach wojny”. Za pracę tę otrzymała od prof. A. Białokurowej ocenę dobrą. Z łaciny otrzymała ocenę zadowalającą, a z historii dostateczną. W aktach znajduje się zapis, że dokumenty oddano jej 27 stycznia 1940 r.

W Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi należała do harcerstwa i do PWK. Ukończyła kurs PCK. Uczestniczyła w obozach szkoleniowych PWK. We wrześniu 1939 r. jako sanitariuszka Batalionu Ochrony Sejmu niosła pomoc rannym. Razem z matką wstąpiła do SZP. Pełniła funkcję łączniczki Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Podlegała swojej matce. W dniu 8 maja 1943 r. została aresztowana przez gestapo. Podczas 5-miesięcznego pobytu na Schucha była wielokrotnie torturowana. Mimo to nikogo nie wydała. Po próbie samobójstwa została umieszczona na Pawiaku, gdzie przez dalsze 6 miesięcy przebywała w izolatce. Została skazana na karę śmierci. Z okazji urodzin Hitlera 20 kwietnia 1944 r. karę tę zamieniono jej na obóz koncentracyjny. W dniu 21 kwietnia 1944 r. wywieziona do Ravensbrück.

Do Kraju wróciła w maju 1945 r. Od września tego roku pracowała w Szpitalu Zakaźnym w Szczecinie jako przełożona pielęgniarek.

Na początku 1946 r. została zatrzymana przez UB i poddana śledztwu w siedzibie MBP na Koszykowej w Warszawie. Zatrzymano ją z oskarżenia Żydówki, której mąż ukrywał się w czasie okupacji niemieckiej u Kornilłowiczów w Izabelinie. W czasie śledztwa na Schucha w 1943 r. zeznała, że jej matka ukrywała archiwum Oddziału II KG AK w ogrodzie dworskim w Izabelinie. Przewieziona tam świadomie archiwum nie odnalazła. Ofiarą tej akcji gestapo padł

jeden z ukrywających się w Izabelinie Żydów, czego zresztą Anna Strońska nie widziała. Żona zabitego obciążyła ją winą za śmierć męża.

W latach 1947-1949 uczyła się w Szkole Pielęgniarskiej we Wrocławiu. Od 1949 r. pracowała we Wrocławiu w Szpitalu PCK na stanowisku oddziałowej, następnie jako wicedyrektorka Ośrodka Młodszych Pielęgniarek Pediatrycznych, dyrektorka Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego i wizytator szkół medycznych. W 1956 r. przeniosła się z mężem (prof. Józef Jodłowski) do Szczecina. Pracowała tam jako wizytator szkół medycznych, następnie jako nauczycielka w Ośrodku Średnich Szkół Medycznych oraz instruktorka pielęgniarstwa medycznego. Pełniła wiele funkcji społecznych, m.in. była wiceprzewodniczącą ZG Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. Zmarła 1 września 1977 r. we Wrocławiu.

Źródła:

AAN, FPZOO, t. 13, k. 8, poz. 14, k. 21, poz. 13; APAK, syg. 431/WSK; A m.st. Warszawy, akta Państwowego Gimnazjum i Liceum Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w Warszawie (teczki kandydatów do liceum na wydział humanistyczny) 1939/40, lit. M-W, syg. 78, k. 20-22 (Strońska Hanna); CAW, syg. KN 22.IV.1938 (Stefan Kornilowicz) – DW UdsKiOR, „Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31.VIII.1916 r.” – Album Skorowidz Senatu i Sejmu ..., s. 167; Alfabetyczny spis członków PSKzWW zmarłych w latach 1939-1945, w: Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem, Warszawa 1947, s. 44; Rzepeccy T. i K., Sejm i Senat 1928-1933, Poznań 1928, s. 105; Słownik uczestniczek ..., s. 379 – Czapska I., Anna Strońska-Jodłowska (1922-1977), w: Pielęgniarki i położne, nr 2/1987; Kornilowiczówna M., Oddział Żeński POW w Krakowie, w: Służba Ojczyźnie..., s. 122; Kornilowiczówna M., Ostatnia wyprawa, w: Wierna służba ..., s.121; Ney-Krwawicz M., Komenda Główna ..., s. 27, 28, 94, 102; Pelczyńska W., Kobieta w walce o niepodległość, w: Dwudziestolecie Polski Niepodległej..., s. 871. Piłsudska A., Wspomnienia, Warszawa 1989, s. 85; Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 97; Rzepecka H., Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912-1914, w: Wierna służba, s. 26; Szczerbińska A., Oddział Wywiadowczy I Brygady, w: Wierna służba ..., s.83; Zakrzewska H., Niepodległość ..., t. 1, s. 9, 10, 11, 31, 47, 118, 119, 143, 225, 226; t. 2, s. 20; Ziemiański I., Praca kobiet ..., s. 138, 139.

Biogram nieco poprawiony i uzupełniony !

Mirosław Sulej, Wiesław Misztal

MS/1954

POW

Maria STROŃSKA z d. KORNIŁOWICZ

Urodziła się w 1895 r. w Aleksjinie w guberni tulskiej jako córka Witolda i Izabeli z Moszczeńskich.

Rodzice w 1904 r. przenieśli się do Radzymina, gdzie ojciec objął posadę rejenta. Witold i Izabela Kornilowiczowie mieli udział w wypadkach 1905 r. W ich domu ukrywała się Aleksandra Szczerbińska. M.in. zimą 1907 r., po uwolnieniu z Pawiaka, przebywała u Kornilowiczów przez tydzień czasu zanim nie wyruszyła do Kijowa z partią broni i amunicji dla tamtejszego oddziału Bojówki PPS. W latach 1912-1913 odbywały się u nich zebrania Związku Strzeleckiego.

W 1912 r. ukończyła w Warszawie Gimnazjum Żeńskie Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurkówny. Wiosną 1912 r. w szkole tej była jedną z uczennic klas VI i VII (oprócz niej także Hanna Rzepecka, Irena Sienkiewiczówna i Helena Merecka), które założyły ośmioosobowe kółko celem „kształcenia się wojskowego i nawiązania łączności z organizacjami niepodległościowymi w Galicji”. Studiowały historię polskich powstań i topografię. Przy zakończeniu szkoły pieniądze przeznaczone na tableau klasowe wysłały na „Skarb Wojskowy” do Krakowa. Latem 1912 r. Maria Kornilowiczówna uczestniczyła w zjeździe młodzieży w Krakowie i wtedy bliżej zapoznała się z działalnością Związku Strzeleckiego. Po powrocie walnie przyczyniła się do powołania Sekcji Żeńskiej Związku Strzeleckiego w Warszawie. Objęła też funkcje sekcyjnej w nowo powołanej organizacji. Wraz z innymi strzelczyniami uczestniczyła w kursach organizacji wojskowej, terenoznawstwa, materiałów wybuchowych, budowy barykad i fortyfikacji domów, historii

wojen oraz w ćwiczeniach w terenie. Kursy te kończyły się egzaminami. Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie działała do lipca 1913 r. Wtedy to część wykładowców i członkiń wyjechała na studia lub do domów po ukończeniu szkół w Warszawie.

Maria Korniłłowiczówna wyjechała do Krakowa, gdzie wstąpiła na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego i podjęła studia z literatury i historii. Zamieszkała przy ul. Floriańskiej 47. Wstąpiła do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz oczywiście do Oddziału Żeńskiego Związku Strzeleckiego. Po wybuchu wojny została kurierką Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów. Odebrała kilka podróży kurierskich połączonych z przechodzeniem przez front austriacko-niemiecko-rosyjski.

Koniec zimy i wiosnę 1915 r. spędziła w Wilnie kierując pracami Sekcji Wywiadowczej POW. Pod jej zarządem organizacja ta znacznie ożywiła i rozszerzyła swoją działalność. W kwietniu 1915 r. została wezwana do Warszawy, gdzie otrzymała zadanie przedostania się przez front do Piotrkowa z raportem od Tadeusza Żulińskiego dla Józefa Piłsudskiego. Raport dotyczył stanu POW, ilości broni, sytuacji wojskowej Kongresówki oraz zawierał prośbę o pozwolenie na rozpoczęcie z początkiem lata 1915 r. samodzielnych działań zbrojnych na tyłach wojsk rosyjskich. Z jednym egzemplarzem tego raportu wyruszyła Maria Korniłłowiczówna z Zofią Dąbrowską, z drugim Wanda Filipkowska z Wandą Cumftówną, z trzeci oficer POW przez Finlandię i Szwecję. W dniu 25 kwietnia 1915 r. Korniłłowiczówna z Dąbrowską wyjechały koleją do Olity, a stamtąd przedostały się w pobliże frontu koło Puńska. W nocy z 5 na 6 maja 1915 r. przeszły linię frontu. Zatrzymane, podobnie jak Filipkowska z Cumftówną, przez żandarmerię niemiecką, zostały jednak uwolnione dzięki interwencji dowództwa I Brygady i dotarły do Piotrkowa, gdzie przekazały raport Waleremu Sławkowi. W związku z rozwiązaniem Oddziału Wywiadowczego pozostały w Piotrkowie oczekując na nowy przydział. Pragnęły przejść na służbę frontową w I Brygadzie, jednak nie otrzymały na to zgody.

W 1917 r. Maria Korniłłowiczówna jako jedna z 20 kurierek została odznaczona przez Józefa Piłsudskiego odznaką I Brygady „Za Wierną Służbę”.

Po powołaniu na początku 1918 r. Komendy Naczelnej 2 POW w Krakowie została tam komendantką drugiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej) Sekcji Żeńskiej. W październiku 1918 r., na wieść o klęskach armii niemieckiej na Zachodzie, Oddział Żeński POW w Krakowie w sile 26 członkiń został postawiony w stan gotowości, a Maria Korniłłowiczówna objęła funkcję jego komendantki. Uczestniczyła wraz ze swymi

podwładnymi w przygotowaniach krakowskiej POW do ataku na załogę austriacką przewidzianego na 31 października 1918 r. Miasto zostało jednak opanowane bez rozlewu krwi. W dniu 4 listopada 1918 r. w związku z wykonaniem zadań Oddział Żeński KN 2 POW został rozwiązany.

Pozostała w Krakowie, kontynuowała rozpoczęte w 1913 r. studia. Poznała na Uniwersytecie przyszłego męża, studenta historii Zdzisława Strońskiego. Około 1920 r. pobrali się. W dniu 22 maja 1922 r. urodziła w domu rodzinnym w Radzyminie swoją jedyną córkę Annę.

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 17 maja 1922 r. (Adj. Gen. L. 13388 VM) została odznaczona „z b. Oddziałów Detaszowych Legionów Polskich” Orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 7563).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych ogłoszonym w Dzienniku Personalnym MSWojsk. Nr 35 z dnia 26 września 1922 r. została odznaczona w grupie „*oficerów i szeregowych POW w b. zaborze austriackim i b. okupacji austro-węgierskiej*” Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2.

W latach 30-tych, jako jedna z zaledwie dziewięciu kobiet, została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami za czyny dokonane w szeregach Legionów Polskich.

W latach 20-tych mieszkała z mężem we Lwowie. Pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej. Cieszyła się dużym autorytetem wśród uczennic, chociaż nigdy nie opowiadała o swoich przeżyciach wojennych. Następnie była dyrektorką gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. W Stanisławowie pełniła także funkcję przewodniczącej Koła Lokalnego PWK. Po przeniesieniu do Warszawy pracowała jako nauczycielka języka polskiego w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi przy Placu Trzech Krzyży. Aktywnie uczestniczyła w pracach PWK.

W ostatnich dniach sierpnia i we wrześniu 1939 r. pełniła funkcję zastępczyni Ewy Grodeckiej, kierowniczkii Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej PWK przy ul. Prusa 2.

Należała do SZP od dnia powołania tej organizacji. W październiku 1939 r., korzystając m.in. z lokalu w Al. Schucha, zajmowała się powoływaniem do SZP znanych sobie kobiet. W okresie okupacji mieszkała z córką w Al. Niepodległości. Jesienią 1939 r. objęła funkcję kierowniczkę wewnętrznej sieci łączności konspiracyjnej Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Zadaniem tej komórki było utrzymywanie wewnętrznej łączności w ramach Oddziału II, a także łączności zewnętrznej z innymi oddziałami sztabu. Z powodu braku fachowców faktycznie kierowała także działem kontrwywiadu. Prowadziła także sekretariat szefa Oddziału II, mjr. dypl. Wacława Berki, ps. Brodowicz i faktycznie była jego „prawą ręką”. Cieszyła się jego pełnym zaufaniem. Pracę ułatwiał jej fakt, że znała jeszcze z czasów legionowych wielu oficerów, którzy obecnie zajmowali odpowiedzialne funkcje w strukturach konspiracyjnych, m.in. ppłk. Alfonsa Klotza, szefa wywiadu na obszary południowo-wschodnie.

W nocy z 22 na 23 września 1943 r. została aresztowana pod nazwiskiem Maria Sadowska na stacji w Małkini, podczas podróży do Wilna w charakterze łączniczki. Faktycznie jechała do Wilna do Matki Boskiej Ostrobramskiej modlić się w intencji córki przebywającej na Schucha. Była przekonana, że Anna wpadła w ręce gestapo z jej winy, ponieważ to ona tego dnia (8 maja 1943 r.) wysłała córkę na rekonesans do mieszkania w Al. Niepodległości w związku z „wsypą” w łączności centralnej. Pomimo znakomicie podrobionych przez Wydział Legalizacji i Łączności (C-8) dokumentów „wpadła”, ponieważ od pewnego czasu gestapo warszawskie codziennie telefonicznie przekazywało do Małkini numery wydanych dokumentów przejazdu. Razem z nią jechała Wanda Klimaszewska-Fillerowa, ps. Dziunia, którą także Niemcy zatrzymali (została rozstrzelana w Warszawie 17 grudnia 1943 r.). Maria Strońska jako Maria Sadowska trafiła na Schucha, a następnie na Pawiak. Nierozpoznana, została wywieziona 5 października 1943 r. do Oświęcimia, gdzie ok. 13 lutego 1944 r. zmarła jako więzień nr 64481.

Pośmiertnie odznaczona przez KG AK Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz awansowana na stopień majora.

Brat Marii Strońskiej, Stefan Kornilowicz (ur. 23 listopada 1898 r.) od 1912 r. należał w Warszawie do Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta. W latach 1912-1913 uczestniczył w działaniach Związku Strzeleckiego w Warszawie, m.in. przenosząc korespondencję. W sierpniu 1915 r. wstąpił do Legionów Polskich. W bitwie pod Kaniowem 1 września 1915 r. jako szeregowiec III baonu 1 pp Legionów dostał się do

niewoli niemieckiej. Uciekł z niewoli i wstąpił do III Korpusu Polskiego. Był także członkiem POW pod ps. Bem. W 1920 r. uczestniczył w wojnie z bolszewikami jako żołnierz 202 pp. W okresie międzywojennym został właścicielem majątku Izabelin pod Warszawą. Podczas okupacji ukrywało się tam wiele zagrożonych osób, m.in. grupa Żydów.

Jej mąż Zdzisław (ur. w 1894 r.) w latach gimnazjalnych w rodzinnym Stryju należał do Organizacji Młodzieży Niepodległościowej oraz do skautingu. Następnie kierował OMN na terenie Małopolski Wschodniej. W 1914 r. wyszedł z Legionem Wschodnim do Mszany. Wcielony do armii austriackiej służył w 20 i 9 pp. W 1918 r. wyruszył z Krakowa z I baonem strzelców krakowskich i walczył z Ukraińcami pod Lwowem. W czasie wojny z bolszewikami, latem 1920 r., służył w Armii Ochotniczej. W okresie studiów na Wydziale Filozoficznym UJ uczestniczył w akcji plebiscytowej na Spiszu. Był także członkiem władz Związku Strzeleckiego w Krakowie. Po ukończeniu studiów historycznych z tytułem doktora pracował w Archiwum Państwowym we Lwowie. Działał w Związku Strzeleckim, Klubie Republikańskim oraz w Polskim Towarzystwie Historycznym. W 1925r. założył Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich. Po przewrocie majowym utworzył Związek Naprawy Rzeczypospolitej. W 1928 r. został posłem do sejmu z BBWR w woj. lwowskim. Od 1932 r. był wiceprezydentem Lwowa. Pełnił także wysokie funkcje w BBWR – kierownika Sekretariatu na Małopolskę Wschodnią, a następnie wiceprezesa Rady Województw Południowo-Wschodnich oraz przewodniczącego Rady Grodzkiej we Lwowie. W 1936 r. został prezydentem Stanisławowa.

Córka Zdzisława i Marii Strońskich – Anna, uczennica Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi, należała do harcerstwa żeńskiego i od 1937 r. do PWK. Ukończyła kurs PCK. Uczestniczyła w obozach szkoleniowych PWK. We wrześniu 1939 r. jako sanitariuszka Batalionu Ochrony Sejmu niosła pomoc rannym. Razem z matką wstąpiła do SZP. Pełniła funkcję łączniczki Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Podlegała swojej matce. W dniu 8 maja 1943 r. została aresztowana przez gestapo. Podczas 5-miesięcznego pobytu na Schucha była wielokrotnie torturowana. Mimo to nikogo nie wydała. Po próbie samobójstwa została umieszczona na Pawiaku, gdzie przez dalsze 6 miesięcy przebywała w izolatce. Została skazana na karę śmierci. Z okazji urodzin Hitlera

20 kwietnia 1944 r. karę tę zamieniono jej na obóz koncentracyjny. W dniu 21 kwietnia 1944 r. wywieziona do Ravensbrück.

Do Kraju wróciła w maju 1945 r. Od września tego roku pracowała w Szpitalu Zakaźnym w Szczecinie jako przełożona pielęgniarek.

Na początku 1946 r. została zatrzymana przez UB i poddana śledztwu w siedzibie MBP na Koszykowej w Warszawie. Zatrzymano ją z oskarżenia Żydówki, której mąż ukrywał się w czasie okupacji niemieckiej u Kornilowiczów w Izabelinie. W czasie śledztwa na Schucha w 1943 r. zeznała, że jej matka ukrywała archiwum Oddziału II KG AK w ogrodzie dworskim w Izabelinie. Przewieziona tam świadomie archiwum nie odnalazła. Ofiarą tej akcji gestapo padł jeden z ukrywających się w Izabelinie Żydów, czego zresztą Anna Strońska nie widziała. Żona zabitego obciążyła ją winą za śmierć męża.

W latach 1947-1949 uczyła się w Szkole Pielęgniarskiej we Wrocławiu. Od 1949 r. pracowała we Wrocławiu w Szpitalu PCK na stanowisku oddziałowej, następnie jako wicedyrektorka Ośrodka Młodszych Pielęgniarek Pediatrycznych, dyrektorka Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego i wizytator szkół medycznych. W 1956 r. przeniosła się z mężem (prof. Józef Jodłowski) do Szczecina. Pracowała tam jako wizytator szkół medycznych, następnie jako nauczycielka w Ośrodku Średnich Szkół Medycznych oraz instruktorka pielęgniarstwa medycznego. Pełniła wiele funkcji społecznych, m.in. była wiceprzewodniczącą ZG Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. Zmarła 11 września 1977 r. we Wrocławiu.

Źródła:

APAK, syg. 431/WSK.

CAW, syg. KN 22.IV.1938 (Stefan Kornilowicz).

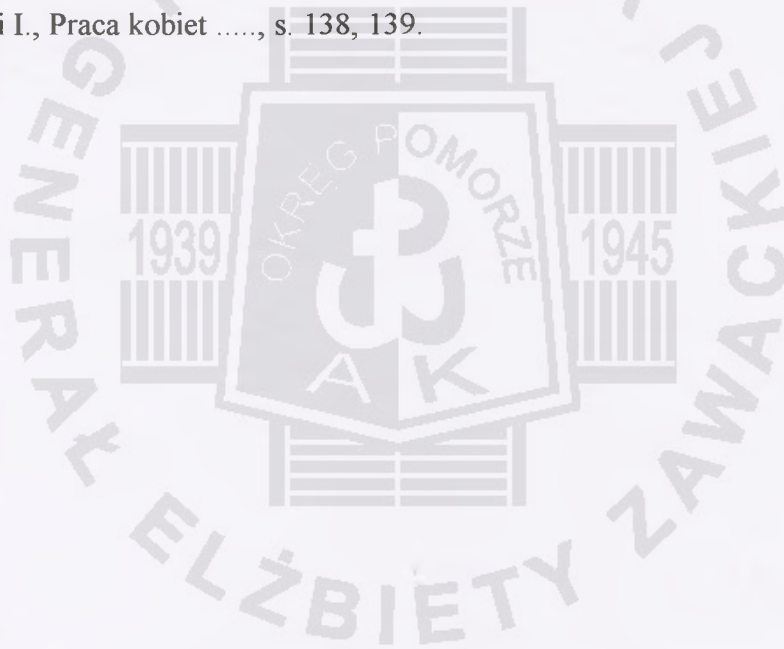
DW UdsKiOR, „Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31.VIII.1916 r.”

Album Skorowidz Senatu i Sejmu Kadencja 1935-1940, s. 167.

Alfabetyczny spis członków PSKzWW zmarłych w latach 1939-1945, w: Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem, Warszawa 1947, s. 44.

Czapska I., Anna Strońska-Jodłowska (1922-1977), w: Pielęgniarki i położne, nr 2/1987.

- Korniłowiczówna M., Oddział Żeński POW w Krakowie, w: Służba Ojczyźnie, s. 122.
- Korniłowiczówna M., Ostatnia wyprawa, w: Wierna służba, s.121.
- Ney-Krwawicz M., Komenda Główna, s. 27, 28, 94, 102.
- Pełczyńska W., Kobieta w walce o niepodległość, w: Dwudziestolecie Polski Niepodległej, s. 871.
- Piłsudska A., Wspomnienia, Warszawa 1989, s. 85.
- Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 97.
- Rzepeccy T. i K., Sejm i Senat 1928-1933, Poznań 1928, s. 105.
- Rzepecka H., Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912-1914, w: Wierna służba, s. 26.
- Słownik uczestniczek, s. 379.
- Szczerbińska A., Oddział Wywiadowczy I Brygady, w: Wierna służba, s.83.
- Zakrzewska H., Niepodległość, t. 1, s. 9, 10, 11, 31, 47, 118, 119, 143, 225, 226; t. 2, s. 20.
- Ziemiański I., Praca kobiet, s. 138, 139.

UZUPEKNIONY

Maria STROŃSKA z d. KORNIĘŁOWICZ

Urodziła się w 1895 r. w Aleksjinie w guberni tulskiej jako córka Witolda i Izabeli z Moszczeńskich.

Rodzice w 1904 r. przenieśli się do Radzymina, gdzie ojciec objął posadę rejenta. Witold i Izabela Kornięłowiczowie mieli udział w wypadkach 1905 r. W ich domu ukrywała się Aleksandra Szczerbińska. M.in. zimą 1907 r., po uwolnieniu z Pawiaka, przebywała u Kornięłowiczów przez tydzień czasu zanim nie wyruszyła do Kijowa z partią broni i amunicji dla tamtejszego oddziału Bojówki PPS. W latach 1912-1913 odbywały się u nich zebrania Związku Strzeleckiego.

W 1912 r. ukończyła w Warszawie Gimnazjum Żeńskie Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurkówny. Wiosną 1912 r. w szkole tej była jedną z uczennic klas VI i VII (oprócz niej także Hanna Rzepecka, Irena Sienkiewiczówna i Helena Merecka), które założyły ośmioosobowe kółko celem „kształcenia się wojskowego i nawiązania łączności z organizacjami niepodległościowymi w Galicji”. Studiowały historię polskich powstań i topografię. Przy zakończeniu szkoły pieniądze przeznaczone na tableau klasowe wysłały na „Skarb Wojskowy” do Krakowa. Latem 1912 r. Maria Kornięłowiczówna uczestniczyła w zjeździe młodzieży w Krakowie i wtedy bliżej zapoznała się z działalnością Związku Strzeleckiego. Po powrocie walnie przyczyniła się do powołania Sekcji Żeńskiej Związku Strzeleckiego w Warszawie. Objęła też funkcje sekcyjnej w nowo powołanej organizacji. Wraz z innymi strzelczyniami uczestniczyła w kursach organizacji wojskowej, terenoznawstwa, materiałów wybuchowych, budowy barykad i fortyfikacji domów, historii

wojen oraz w ćwiczeniach w terenie. Kursy te kończyły się egzaminami. Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie działała do lipca 1913 r. Wtedy to część wykładowców i członkiń wyjechała na studia lub do domów po ukończeniu szkół w Warszawie.

Maria Kornilłowiczówna wyjechała do Krakowa, gdzie wstąpiła na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego i podjęła studia z literatury i historii. Zamieszkała przy ul. Floriańskiej 47. Wstąpiła do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz oczywiście do Oddziału Żeńskiego Związku Strzeleckiego. Po wybuchu wojny została kurierka Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów. Odbyła kilka podróży kurierskich połączonych z przechodzeniem przez front austriacko-niemiecko-rosyjski.

Koniec zimy i wiosnę 1915 r. spędziła w Wilnie kierując pracami Sekcji Wywiadowczej POW. Pod jej zarządem organizacja ta znacznie ożywiła i rozszerzyła swoją działalność. W kwietniu 1915 r. została wezwana do Warszawy, gdzie otrzymała zadanie przedostania się przez front do Piotrkowa z raportem od Tadeusza Żulińskiego dla Józefa Piłsudskiego. Raport dotyczył stanu POW, ilości broni, sytuacji wojskowej Kongresówki oraz zawierał prośbę o pozwolenie na rozpoczęcie z początkiem lata 1915 r. samodzielnych działań zbrojnych na tyłach wojsk rosyjskich. Z jednym egzemplarzem tego raportu wyruszyła Maria Kornilłowiczówna z Zofią Dąbrowską, z drugim Wanda Filipkowska z Wandą Cumftówną, z trzeci oficer POW przez Finlandię i Szwecję. W dniu 25 kwietnia 1915 r. Kornilłowiczówna z Dąbrowską wyjechały koleją do Olity, a stamtąd przedostały się w pobliże frontu koło Puńska. W nocy z 5 na 6 maja 1915 r. przeszły linię frontu. Zatrzymane, podobnie jak Filipkowska z Cumftówną, przez żandarmerię niemiecką, zostały jednak uwolnione dzięki interwencji dowództwa I Brygady i dotarły do Piotrkowa, gdzie przekazały raport Waleremu Sławkowi. W związku z rozwiązaniem Oddziału Wywiadowczego pozostały w Piotrkowie oczekując na nowy przydział. Pragnęły przejść na służbę frontową w I Brygadzie, jednak nie otrzymały na to zgody.

W 1917 r. Maria Kornilłowiczówna jako jedna z 20 kurierek została odznaczona przez Józefa Piłsudskiego odznaką I Brygady „Za Wierną Służbę”.

Po powołaniu na początku 1918 r. Komendy Naczelnej 2 POW w Krakowie została tam komendantką drugiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej) Sekcji Żeńskiej. W październiku 1918 r., na wieść o klęskach armii niemieckiej na Zachodzie, Oddział Żeński POW w Krakowie w sile 26 członkiń został postawiony w stan gotowości, a Maria Kornilłowiczówna objęła funkcję jego komendantki. Uczestniczyła wraz ze swymi

podwładnymi w przygotowaniach krakowskiej POW do ataku na załogę austriacką przewidzianego na 31 października 1918 r. Miasto zostało jednak opanowane bez rozlewu krwi. W dniu 4 listopada 1918 r. w związku z wykonaniem zadań Oddział Żeński KN 2 POW został rozwiązany.

Pozostała w Krakowie, kontynuowała rozpoczęte w 1913 r. studia. Poznała na Uniwersytecie przyszłego męża, studenta historii Zdzisława Strońskiego. Około 1920 r. pobrali się. W dniu 22 maja 1922 r. urodziła w domu rodzinnym w Radzyminie swoją jedyną córkę Annę.

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 17 maja 1922 r. (Adj. Gen. L. 13388 VM) została odznaczona „z b. Oddziałów Detaszowych Legionów Polskich” Orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 7563).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych ogłoszonym w Dzienniku Personalnym MSWojsk. Nr 35 z dnia 26 września 1922 r. została odznaczona w grupie „oficerów i szeregowych POW w b. zaborze austriackim i b. okupacji austro-węgierskiej” Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2.

W latach 30-tych, jako jedna z zaledwie dziewięciu kobiet, została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami za czyny dokonane w szeregach Legionów Polskich.

W latach 20-tych mieszkała z mężem we Lwowie. Pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej. Cieszyła się dużym autorytetem wśród uczennic, chociaż nigdy nie opowiadała o swoich przeżyciach wojennych. Następnie była dyrektorką gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. W Stanisławowie pełniła także funkcję przewodniczącej Koła Lokalnego PWK. Po przeniesieniu do Warszawy pracowała jako nauczycielka języka polskiego w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi przy Placu Trzech Krzyży. Aktywnie uczestniczyła w pracach PWK.

Od 1933 r. wchodziła jako przedstawicielka Związku Drużyniczek w skład Zarządu Głównego Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Na VIII Zjeździe Walnym Federacji w dniu 25 kwietnia 1938 r. została ponownie wybrana do Zarządu Głównego na dalszą 3-letnią kadencję.

W Warszawie mieszkała przy ul. Fałata 15.

W ostatnich dniach sierpnia i we wrześniu 1939 r. pełniła funkcję zastępczyni Ewy Grodeckiej, kierowniczkii Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej PWK przy ul. Prusa 2.

Należała do SZP od dnia powołania tej organizacji. W październiku 1939 r., korzystając m.in. z lokalu w Al. Schucha, zajmowała się powoływaniem do SZP znanych sobie kobiet. W okresie okupacji mieszkała z córką w Al. Niepodległości. Jesienią 1939 r. objęła funkcję kierowniczkii wewnętrznej sieci łączności konspiracyjnej Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Zadaniem tej komórki było utrzymywanie wewnętrznej łączności w ramach Oddziału II, a także łączności zewnętrznej z innymi oddziałami sztabu. Z powodu braku fachowców faktycznie kierowała także działem kontrwywiadu. Prowadziła także sekretariat szefa Oddziału II, mjr. dypl. Wacława Berki, ps. Brodowicz i faktycznie była jego „prawą ręką”. Cieszyła się jego pełnym zaufaniem. Pracę ułatwiał jej fakt, że znała jeszcze z czasów legionowych wielu oficerów, którzy obecnie zajmowali odpowiedzialne funkcje w strukturach konspiracyjnych, m.in. ppłk. Alfonsa Klotza, szefa wywiadu na obszary południowo-wschodnie.

W nocy z 22 na 23 września 1943 r. została aresztowana pod nazwiskiem Maria Sadowska na stacji w Małkini, podczas podróży do Wilna w charakterze łączniczki. Faktycznie jechała do Wilna do Matki Boskiej Ostrobramskiej modlić się w intencji córki przebywającej na Schucha. Była przekonana, że Anna wpadła w ręce gestapo z jej winy, ponieważ to ona tego dnia (8 maja 1943 r.) wysłała córkę na rekonesans do mieszkania w Al. Niepodległości w związku z „wsypą” w łączności centralnej. Pomimo znakomicie podrobionych przez Wydział Legalizacji i Łączności (C-8) dokumentów „wpadła”, ponieważ od pewnego czasu gestapo warszawskie codziennie telefonicznie przekazywało do Małkini numery wydanych dokumentów przejazdu. Razem z nią jechała Wanda Klimaszewska-Fillerowa, ps. Dziunia, którą także Niemcy zatrzymali (została rozstrzelana w Warszawie 17 grudnia 1943 r.). Maria Strońska jako Maria Sadowska trafiła na Schucha, a następnie na Pawiak. Nierozpoznana, została wywieziona 5 października 1943 r. do Oświęcimia, gdzie ok. 13 lutego 1944 r. zmarła jako więzień nr 64481.

Pośmiertnie odznaczona przez KG AK Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz awansowana na stopień majora.

Brat Marii Strońskiej, Stefan Kornilłowicz (ur. 23 listopada 1898 r.) od 1912 r. należał w Warszawie do Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta. W latach 1912-1913 uczestniczył w działaniach Związku Strzeleckiego w Warszawie, m.in. przenosząc korespondencję. W sierpniu 1915 r. wstąpił do Legionów Polskich. W bitwie pod

Kaniowem 1 września 1915 r. jako szeregowiec III baonu 1 pp Legionów dostał się do niewoli niemieckiej. Uciekł z niewoli i wstąpił do III Korpusu Polskiego. Był także członkiem POW pod ps. Bem. W 1920 r. uczestniczył w wojnie z bolszewikami jako żołnierz 202 pp. W okresie międzywojennym został właścicielem majątku Izabelin pod Warszawą. Podczas okupacji ukrywało się tam wiele zagrożonych osób, m.in. grupa Żydów.

Jej mąż Zdzisław (ur. w 1894 r.) w latach gimnazjalnych w rodzinnym Stryju należał do Organizacji Młodzieży Niepodległościowej oraz do skautingu. Następnie kierował OMN na terenie Małopolski Wschodniej. W 1914 r. wyszedł z Legionem Wschodnim do Mszany. Wcielony do armii austriackiej służył w 20 i 9 pp. W 1918 r. wyruszył z Krakowa z I baonem strzelców krakowskich i walczył z Ukraińcami pod Lwowem. W czasie wojny z bolszewikami, latem 1920 r., służył w Armii Ochotniczej. W okresie studiów na Wydziale Filozoficznym UJ uczestniczył w akcji plebiscytowej na Spiszu. Był także członkiem władz Związku Strzeleckiego w Krakowie. Po ukończeniu studiów historycznych z tytułem doktora pracował w Archiwum Państwowym we Lwowie. Działał w Związku Strzeleckim, Klubie Republikańskim oraz w Polskim Towarzystwie Historycznym. W 1925r. założył Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich. Po przewrocie majowym utworzył Związek Naprawy Rzeczypospolitej. W 1928 r. został posłem do sejmu z BBWR w woj. lwowskim. Od 1932 r. był wiceprezydentem Lwowa. Pełnił także wysokie funkcje w BBWR – kierownika Sekretariatu na Małopolskę Wschodnią, a następnie wiceprezesa Rady Województw Południowo-Wschodnich oraz przewodniczącego Rady Grodzkiej we Lwowie. W 1936 r. został prezydentem Stanisławowa.

Córka Zdzisława i Marii Strońskich – Anna, uczennica Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi, należała do harcerstwa żeńskiego i od 1937 r. do PWK. Ukończyła kurs PCK. Uczestniczyła w obozach szkoleniowych PWK. We wrześniu 1939 r. jako sanitariuszka Batalionu Ochrony Sejmu niosła pomoc rannym. Razem z matką wstąpiła do SZP. Pełniła funkcję łączniczki Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Podlegała swojej matce. W dniu 8 maja 1943 r. została aresztowana przez gestapo. Podczas 5-miesięcznego pobytu na Schucha była wielokrotnie torturowana. Mimo to nikogo nie wydała. Po próbie samobójstwa została umieszczona na Pawiaku, gdzie przez dalsze 6 miesięcy przebywała w izolatce. Została skazana na karę śmierci. Z okazji urodzin Hitlera

20 kwietnia 1944 r. karę tę zamieniono jej na obóz koncentracyjny. W dniu 21 kwietnia 1944 r. wywieziona do Ravensbrück.

Do Kraju wróciła w maju 1945 r. Od września tego roku pracowała w Szpitalu Zakaźnym w Szczecinie jako przełożona pielęgniarek.

Na początku 1946 r. została zatrzymana przez UB i poddana śledztwu w siedzibie MBP na Koszykowej w Warszawie. Zatrzymano ją z oskarżenia Żydówki, której mąż ukrywał się w czasie okupacji niemieckiej u Kornilowiczów w Izabelinie. W czasie śledztwa na Schucha w 1943 r. zeznała, że jej matka ukrywała archiwum Oddziału II KG AK w ogrodzie dworskim w Izabelinie. Przewieziona tam świadomie archiwum nie odnalazła. Ofiarą tej akcji gestapo padł jeden z ukrywających się w Izabelinie Żydów, czego zresztą Anna Strońska nie widziała. Żona zabitego obciążyła ją winą za śmierć męża.

W latach 1947-1949 uczyła się w Szkole Pielęgniarskiej we Wrocławiu. Od 1949 r. pracowała we Wrocławiu w Szpitalu PCK na stanowisku oddziałowej, następnie jako wicedyrektorka Ośrodka Młodszych Pielęgniarek Pediatrycznych, dyrektorka Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego i wizytator szkół medycznych. W 1956 r. przeniósła się z mężem (prof. Józef Jodłowski) do Szczecina. Pracowała tam jako wizytator szkół medycznych, następnie jako nauczycielka w Ośrodku Średnich Szkół Medycznych oraz instruktorka pielęgniarstwa medycznego. Pełniła wiele funkcji społecznych, m.in. była wiceprzewodniczącą ZG Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. Zmarła 11 września 1977 r. we Wrocławiu.

Źródła:

AAN, FPZOO, t. 13, k. 8, poz. 14, k. 21, poz. 13.
 APAK, sygn. 431/WSK.
 CAW, sygn. KN 22.IV.1938 (Stefan Kornilowicz).
 DW UdsKiOR, „Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31.VIII.1916 r.”
 Album Skorowidz Senatu i Sejmu ..., s. 167.
 Alfabetyczny spis członków PSKzWW zmarłych w latach 1939-1945, w: Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem, Warszawa 1947, s. 44.
 Czapska I., Anna Strońska-Jodłowska (1922-1977), w: Pielęgniarki i położne, nr 2/1987.

- Korniłowiczówna M., Oddział Żeński POW w Krakowie, w: Służba Ojczyźnie..., s. 122.
- Korniłowiczówna M., Ostatnia wyprawa, w: Wierna służba ..., s.121.
- Ney-Krwawicz M., Komenda Główna ..., s. 27, 28, 94, 102.
- Pelczyńska W., Kobieta w walce o niepodległość, w: Dwudziestolecie Polski Niepodległej..., s. 871.
- Piłsudska A., Wspomnienia, Warszawa 1989, s. 85.
- Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 97.
- Rzepeccy T. i K., Sejm i Senat 1928-1933, Poznań 1928, s. 105.
- Rzepecka H., Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912-1914, w: Wierna służba, s. 26.
- Sł. uczestniczek ..., s. 379.
- Szczerbińska A., Oddział Wywiadowczy I Brygady, w: Wierna służba ..., s.83.
- Zakrzewska H., Niepodległość ..., t. 1, s. 9, 10, 11, 31, 47, 118, 119, 143, 225, 226; t. 2, s. 20.
- Ziemiański I., Praca kobiet ..., s. 138, 139.

str. 1-6

Strońska Maria z d. Kornilłowicz (1895-1944),^{Przed I wojną} członkini organizacji ²⁵ ~~niepodległościowych~~ w l. 1912-1914, uczestniczka walk o niepodległość w l. 1914-1918 oraz w latach 1939-1943, nauczycielka gimnazjów we Lwowie, Stanisławowie i w Warszawie, działaczka organizacji kombatanckich i kobiecych w okresie międzywojennym. Ur. w 1895 r. w Aleksjinie w gub. tobolskiej. Była córką Witolda i Izabeli z Moszczeńskich. ✓

Rodzice w 1904 r. przenieśli się do Radzimina, gdzie ojciec objął posadę rejenta. Obydwoje uczestniczyli w wypadkach 1905 r. W ich domu ukrywała się Aleksandra Szczerbińska. Przebywała u Kornilłowiczów przez tydzień czasu zimą 1907 r., po uwolnieniu z Pawiaka, zanim nie wyruszyła do Kijowa z partią broni i amunicji dla tamtejszego oddziału Bojówki PPS. W latach 1912-1913 odbywały się u nich zebrania Związku Strzeleckiego.

W 1912 r. ukończyła Gimnazjum Żeńskie Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurkówny w Warszawie. Wiosną 1912 r. w szkole tej była jedną z uczennic klas VI i VII (oprócz niej także Hanna Rzepecka, Irena Sienkiewiczówna i Helena Merecka), które założyły ośmioosobowe kółko celem „kształcenia się wojskowego i nawiązania łączności z organizacjami niepodległościowymi w Galicji”. Studiowały historię powstań polskich i topografię. Przy zakończeniu szkoły pieniądze przeznaczone na tableau klasowe wysłały na „Skarb Wojskowy” do Krakowa. Latem 1912 r. uczestniczyła w zjeździe młodzieży w Krakowie i wtedy bliżej zapoznała się z działalnością Związku Strzeleckiego.

Po powrocie bardzo przyczyniła się do powołania Sekcji Żeńskiej Związku Strzeleckiego w Warszawie. Objęła też funkcję sekcyjnej w nowo powołanej organizacji. Wraz z innymi strzelczyniami uczestniczyła w kursach organizacji wojskowej, terenoznawstwa, materiałów wybuchowych, budowy barykad i fortyfikacji domów, historii wojen oraz w ćwiczeniach w terenie. Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie działała do VII 1913 r. Wtedy to część wykładowców i członkiń wyjechała na studia lub do domów po ukończeniu szkół w Warszawie. Także ona wyjechała do Krakowa, gdzie wstąpiła na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego i podjęła studia z literatury i historii. Zamieszkała przy ul. Floriańskiej 47. Wstąpiła do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz do Oddziału Żeńskiego Związku Strzeleckiego. Po wybuchu wojny została kurierką Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów. Odbyła kilka podróży kurierskich połączonych z przechodzeniem przez front austriacko-niemiecko-rosyjski. Koniec zimy i wiosnę 1915 r. spędziła w Wilnie kierując pracami Sekcji Wywiadowczej POW. Pod jej zarządem organizacja ta znacznie ożywiła i rozszerzyła

swoją działalność. W IV 1915 r. została wezwana do Warszawy, gdzie otrzymała zadanie przedostania się przez front do Piotrkowa Trybunalskiego z raportem od Tadeusza Żulińskiego dla Józefa Piłsudskiego. Raport dotyczył stanu POW, ilości broni, sytuacji wojskowej Kongresówki oraz zawierał prośbę o pozwolenie na rozpoczęcie z początkiem lata 1915 r. samodzielnych działań zbrojnych na tyłach wojsk rosyjskich. Z jednym egzemplarzem tego raportu wyruszyła Maria Kornilłowiczówna z Zofią Dąbrowską, z drugim Wanda Filipkowska z Wandą Cumftówną, z trzecim oficer POW przez Finlandię i Szwecję. 25 IV 1915 r. Kornilłowiczówna z Dąbrowską wyjechały koleją do Olity, a stamtąd przedostały się w pobliże frontu koło Puńska. W nocy z 5 na 6 V 1915 r. przeszły linię frontu. Zatrzymane, podobnie jak Filipkowska z Cumftówną, przez żandarmerię niemiecką, zostały uwolnione dzięki interwencji dowództwa I Brygady i dotarły do Piotrkowa, gdzie przekazały raport Waleremu Sławkowi. W związku z rozwiązaniem Oddziału Wywiadowczego pozostały w Piotrkowie oczekując na nowy przydział. Pragnęły przejść na służbę frontową w I Brygadzie, jednak nie otrzymały na to zgody. W 1917 r. jako jedna z 20 kurierek została odznaczona przez Józefa Piłsudskiego odznaką I Brygady „Za Wierną Służbę”.

Po powołaniu na początku 1918 r. Komendy Naczelnej 2 POW w Krakowie została tam komendantką drugiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej) Sekcji Żeńskiej. W X 1918 r., na wieść o klęskach armii niemieckiej na Zachodzie, Oddział Żeński POW w Krakowie w sile 26 członkiń został postawiony w stan gotowości, a Maria Kornilłowiczówna objęła funkcję jego komendantki. Uczestniczyła wraz ze swymi podwładnymi w przygotowaniach krakowskiej POW do ataku na załogę austriacką przewidzianego na 31 X 1918 r. Miasto zostało jednak opanowane bez rozlewu krwi. 4 XI 1918 r. w związku z wykonaniem zadań Oddział Żeński KN 2 POW został rozwiązany.

Pozostała w Krakowie i wróciła na studia rozpoczęte w 1913 r. Na uniwersytecie poznała przyszłego męża, studenta historii Zdzisława Strońskiego. Pobrali się ok. 1920 r. 22 V 1922 r. urodziła w domu rodzinnym w Radziminie swoją jedyną córkę Annę. W latach 20-tych mieszkała z mężem we Lwowie. Pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej. Cieszyła się dużym autorytetem wśród uczennic, chociaż nigdy nie opowiadała o swoich przeżyciach wojennych. Następnie była dyrektorką gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. W Stanisławowie pełniła także funkcję przewodniczącej Koła Lokalnego PWK. Po przeniesieniu do Warszawy pracowała jako nauczycielka

języka polskiego w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi przy Placu Trzech Krzyży. Aktywnie uczestniczyła w pracach PWK. Od 1933 r. wchodziła jako przedstawicielka Związku Drużyniczek w skład Zarządu Głównego Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. Na VIII Zjeździe Walnym Federacji 25 IV 1938 r. została ponownie wybrana do Zarządu Głównego na dalszą 3-letnią kadencję. W Warszawie mieszkała przy ul. Fałata 15.

W ostatnich dniach sierpnia i we wrześniu 1939 r. pełniła funkcję zastępczyni Ewy Grodeckiej, kierowniczkii Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej PWK przy ul. Prusa 2. Należała do SZP od dnia powołania tej organizacji. W październiku 1939 r., korzystając m.in. z lokalu w Al. Schucha, zajmowała się powoływaniem do SZP znanych sobie kobiet. W okresie okupacji mieszkała z córką w Al. Niepodległości. Jesienią 1939 r. objęła funkcję kierowniczkii wewnętrznej sieci łączności konspiracyjnej Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Zadaniem tej komórki było utrzymywanie wewnętrznej łączności w ramach Oddziału II, a także łączności zewnętrznej z innymi oddziałami sztabu. Z powodu braku fachowców faktycznie kierowała także działem kontrwywiadu. Prowadziła także sekretariat szefa Oddziału II, mjr. dypl. Wacława Berki. ps. Brodowicz. Cieszyła się jego pełnym zaufaniem. Pracę ułatwiał jej fakt, że jeszcze z czasów legionowych znała wielu oficerów, którzy obecnie zajmowali odpowiedzialne funkcje w strukturach konspiracyjnych, m.in. ppłk. Aleksandra Klotza, szefa wywiadu na obszary południowo-wschodnie. W nocy z 22 na 23 IX 1943 r. została aresztowana pod nazwiskiem Marii Sadowiskiej na stacji w Małkini, podczas podróży do Wilna w charakterze łączniczki. Faktycznie jechała do Wilna do Matki Boskiej Ostrobramskiej, modlić się w intencji córki więzionej na Schucha. Była przekonana, że Anna wpadła w ręce gestapo z jej winy, ponieważ to ona tego dnia (8 V 1943 r.) wysłała córkę na rekonesans do mieszkania w Al. Niepodległości w związku z „wsypą” w łączności centralnej. Pomimo znakomicie podrobionych przez Wydział Legalizacji i Łączności (C-8) dokumentów została aresztowana ponieważ od pewnego czasu gestapo warszawskie codziennie telefonicznie przekazywało do Małkini numery wydanych dokumentów przejazdu. Razem z nią jechała Wanda Klimaszewska-Fillerowa, ps. Dziunia, którą Niemcy także zatrzymali (rozstrzelana w Warszawie 17 XII 1943 r.). Jako Maria Sadowska trafiła na Schucha, a następnie na Pawiak. Nierozpoznana, została wywieziona 5 X 1943 r. do Oświęcimia, gdzie ok. 13 II 1944 r. zmarła jako więzień nr 64481.

Szucha

16 ✓

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 17 maja 1922 r. (Adj. Gen. L. 13388 VM) została odznaczona „z b. Oddziałów Detaszowych Legionów Polskich” Orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 7563). Rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych ogłoszonym w Dzienniku Personalnym MSWojsk. Nr 35 z dnia 26 września 1922 r. została odznaczona w grupie „oficerów i szeregowych POW w b. zaborze austrijackim i b. okupacji austro-węgierskiej” Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2. W latach 30-tych, jako jedna z zaledwie dziewięciu kobiet, otrzymała Krzyż Niepodległości z Mieczami za czyny dokonane w szeregach Legionów Polskich. Pośmiertnie odznaczona przez KG AK Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz awansowana na stopień majora. Zarządzeniem Naczelnego Wodza gen. Władysława Andersa z dnia 30 XII 1949 r. została pośmiertnie odznaczona także Krzyżem Walecznych.

Brat Marii Strońskiej, Stefan Korniłowicz (ur. 23 XI 1898 r.) od 1912 r. należał w Warszawie do Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta. W latach 1912-1913 uczestniczył w działaniach Związku Strzeleckiego w Warszawie, m.in. przenosząc korespondencję. W sierpniu 1915 r. wstąpił do Legionów Polskich. W bitwie pod Kaniowem 1 IX 1915 r. jako szeregowiec III baonu 1 pp Legionów dostał się do niewoli niemieckiej. Uciekł z niewoli i wstąpił do III Korpusu Polskiego. Był także członkiem POW pod ps. Bem. W 1920 r. uczestniczył w wojnie z bolszewikami jako żołnierz 202 pp. W okresie międzywojennym został właścicielem majątku Izabelin pod Warszawą. Podczas okupacji ukrywało się tam wiele zagrożonych osób, m.in. grupa Żydów.

Jego mąż ^{M. Gromadzki} Zdzisław Stroński (ur. w 1894 r.) w latach gimnazjalnych w rodzinnym Stryju należał do Organizacji Młodzieży Niepodległościowej oraz do skautingu. Następnie kierował OMN na terenie Małopolski Wschodniej. W 1914 r. wyszedł z Legionem Wschodnim do Mszany. Wcielony do armii austriackiej służył w 20 i 9 pp. W 1918 r. wyruszył z Krakowa z I baonem strzelców krakowskich i walczył z Ukraińcami pod Lwowem. W czasie wojny z bolszewikami, latem 1920 r., służył w Armii Ochotniczej. W okresie studiów na Wydziale Filozoficznym UJ uczestniczył w akcji plebiscytowej na Spiszu. Był także członkiem władz Związku Strzeleckiego w Krakowie. Po ukończeniu studiów historycznych z tytułem doktora pracował w Archiwum Państwowym we Lwowie. Działał w Związku Strzeleckim, Klubie Republikańskim oraz w Polskim Towarzystwie Historycznym. W 1925 r. założył Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich. Po przewrocie majowym utworzył Związek Naprawy Rzeczypospolitej. W 1928 r. został posłem do sejmu z BBWR w woj. lwowskim. Od

1932 r. był wiceprezydentem Lwowa. Pełnił także wysokie funkcje w BBWR – kierownika Sekretariatu na Małopolskę Wschodnią, a następnie wiceprezesa Rady Województw Południowo-Wschodnich oraz przewodniczącego Rady Grodzkiej we Lwowie. W 1936 r. został prezydentem Stanisławowa.

Córka Zdzisława i Marii Strońskich – Anna, od 1937 r. była uczennicą Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Warszawie. W pierwszych dniach września 1939 r. zdawała egzaminy wstępne do Liceum im. Królowej Jadwigi. 5 września na egzaminie wstępnym z języka polskiego wybrała temat: „*Nastroje ludności Warszawy w pierwszych dniach wojny.*” Za wypracowanie to otrzymała ocenę dobrą. Przyjęta do liceum uczęszczała do niego jeszcze do 27 stycznia 1940 r. Należała do harcerstwa i PWK. Ukończyła kurs PCK. We wrześniu 1939 r. jako sanitariuszka Batalionu Ochrony Sejmu niosła pomoc rannym. Razem z matką wstąpiła do SZP. Pełniła funkcję łączniczki Oddziału II Dowództwa Głównego SZP-ZWZ. Podlegała swojej matce. 8 V 1943 r. została aresztowana przez gestapo. Podczas 5-miesięcznego pobytu na Schucha była wielokrotnie torturowana. Mimo to nikogo nie wydała. Po próbie samobójstwa została umieszczona na Pawiaku, gdzie przez dalsze 6 miesięcy przebywała w izolatce. Została skazana na karę śmierci. 20 IV 1944 r. karę tę zamieniono na obóz koncentracyjny. 21 IV 1944 r. wywieziona do Ravensbrück. Do kraju wróciła w maju 1945 r. Od września tego roku pracowała w Szpitalu Zakaźnym w Szczecinie jako przełożona pielęgniarek. Na początku 1946 r. została zatrzymana przez UB i poddana śledztwu w siedzibie MBP na Koszykowej w Warszawie. Zatrzymano ją z oskarżenia Żydówki, której mąż ukrywał się w czasie okupacji niemieckiej u Kornilowiczów w Izabelinie. W czasie śledztwa na Schucha w 1943 r. zeznała, że jej matka ukrywała archiwum Oddziału II KG AK w ogrodzie dworskim w Izabelinie. Przewieziona tam umyślnie nie wskazała miejsca ukrycia archiwum. Ofiarą tej akcji gestapo padł jeden z ukrywających się w Izabelinie Żydów, czego zresztą Anna Strońska nie widziała. Żona zabitego obciążyła ją winą za śmierć męża. W latach 1947-1949 uczyła się w Szkole Pielęgniarskiej we Wrocławiu. Od 1949 r. pracowała we Wrocławiu w Szpitalu PCK na stanowisku oddziałowej, następnie jako wicedyrektorka Ośrodka Młodszych Pielęgniarek Pediatrycznych, dyrektorka Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego i wizytator szkół medycznych. W 1956 r. przeniósł się z mężem (prof. Józefem Jodłowskim) do Szczecina. Pracowała tam jako wizytator szkół medycznych, następnie jako nauczycielka w Ośrodku Średnich Szkół Medycznych oraz instruktorka pielęgniarstwa medycznego. Pełniła wiele funkcji

Vnawislo
Vnawislo
Zobowiązanie
Kiedy z

Kogo
A. S

społecznych, m.in. była wiceprzewodniczącą ZG Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. Zmarła 11 IX 1977 r. we Wrocławiu.

Album Skorowidz Senatu i Sejmu Rzeczypospolitej oraz Sejmu Śląskiego. Kadencja 1935-1940, Kraków 1936, s. 167; Alfabetyczny spis członków PSK z WW zmarłych w latach 1939-1945, w: Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem, Warszawa 1947, s. 44; Rzepeccy T. i K., Sejm i Senat 1928-1933, Poznań 1928, s. 105; Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Warszawa 1988, s. 379; Rzepecka H., Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912-1914, w: Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910-1915, Warszawa 1927, s. 26; Kornilowiczówna M., Oddział Żeński POW w Krakowie, w: Służba Ojczyźnie. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1915-1918, Warszawa 1928, s. 122; Kornilowiczówna M., Ostatnia wyprawa, w: Wierna służba, s.121; Pełczyńska W., Kobieta w walce o niepodległość. w: Dwudziestolecie Polski Odrodzonej 1918-1928, Warszawa 1933, s. 871; Piłsudska A.. Wspomnienia, Warszawa 1989, s. 85; Szczerbińska A., Oddział Wywiadowczy I Brygady, w: Wierna służba, s.83; Zakrzewska H., Niepodległość będzie Twoją nagrodą, Warszawa 1994, t. 1, s. 9, 10, 11, 31, 47, 118-119, 143, 225-226. t. 2, s. 20; Czapska I., Anna Strońska-Jodłowska (1922-1977), w: Pielęgniarki i położne, nr 2/1987; Ney-Krwawicz M., Komenda Główna Armii Krajowej 1939-1945, Warszawa 1990, s. 27, 28, 94, 102; Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż i Medal Niepodległości, Warszawa 1994, s. 97; Ziemiański I., Praca kobiet w POW-Wschód, Warszawa 1933, s. 138, 139; Zarządzenie Naczelnego Wodza z dnia 30 XII 1949 r. o nadaniu Krzyży Walecznych za czyny męstwa i odwagi dokonane podczas kampanii wrześniowej i w Armii Krajowej. w: Dziennik Personalne PSZ Nr 5/1949 z 30.XII.1949 r., cz. II, s.1780; AAN, FPZOO, t. 13. k. 8, poz. 14, k. 21, poz. 13; Archiwum m.st. Warszawy, akta Państwowego Gimnazjum i Liceum Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w Warszawie (teczki kandydatów do liceum na wydział humanistyczny) 1939/40, lit. M-W, syg. 78, k. 20-22 (Strońska Hanna); CAW. syg. KN 22.IV.1938 (Stefan Kornilowicz); „Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31.VIII.1916 r.” (zb. aut.).

Mirosław Sulej

D.kw. 23/11
Biogram
+ Stou...
grec. przez D.kw. i E2 do
got. 24/07
-1/1/22
1 Komp.
D.kw. |

STROŃSKA Maria z d. KORNILŁOWICZ (1895-1944), członkini Związku Strzeleckiego, kurierka Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów, komendantka Oddziału Żeńskiego KN 2 POW Kraków, po I wojnie nauczycielka, działaczka społeczna, przewodnicząca Koła Lokalnego PWK w Stanisławowie. Od 1939 jako „Maria”, „Kwiatkowska” kierowała łącznością wewnętrzną O II KG SZP-ZWZ-AK w Warszawie, od 1943 więźniarka Oświęcimia

✓
D.kw.

Maria Kornilłowicz urodziła się w 23 IX 1895 w Rosji w Aleksjinie w Guberni Tulskiej w rodzinie rejenta Witolda Kornilłowicza i Izabeli z d. Moszczeńskiej. W 1904 rodzina przeniosła się do Radzimina k. Warszawy, tam w czasie rewolucji 1905 w ich domu ukrywała się Aleksandra Szczerbińska-Piłsudska (VM), a w latach 1912-1913 odbywały się zebrania Związku Strzeleckiego. Maria ukończyła w 1912 w Gimnazjum J. Kowalczykówny w Warszawie i od tr. jako członkini Sekcji Żeńskiej ZS uczestniczyła w kursach z zakresu terenoznawstwa, materiałów wybuchowych, budowy barykad i fortyfikacji domów. W 1913 rozpoczęła w Krakowie studia na Wydziale Filozoficznym UJ należąc tam do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz do Oddziału Żeńskiego ZS. Po wybuchu I wojny w została kurierką Oddziału Wywiadowczego I Brygady Legionów przechodząc kilkakrotnie przez fronty austriacko-niemiecko-rosyjskie. Wiosną 1915 kierowała w Wilnie pracami Sekcji Wywiadowczej POW, gromadzącej i przechowującej broń, amunicję i materiały wybuchowe. Poszukiwana przez „ochranę”, posługując się fałszywym paszportem, podejmowała najbardziej ryzykowne zadania wywiadowcze. W kwietniu 1915 została wezwana z Wilna do Warszawy, skąd przedzierała się przez front - została aresztowana, ale uwolniona dzięki interwencji dowództwa I Brygady – i dotarła do Piotrkowa Tryb. z raportem dla Józefa Piłsudskiego. Długo bezskutecznie usiłowała uzyskać przydział frontowy, otrzymała go na początku 1918 jako komendantka Sekcji Żeńskiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej) a następnie całego krakowskiego Oddziału Żeńskiego KN 2 POW. Po jego rozwiązaniu w listopadzie 1918 otrzymała przydział do 2-kompanii 5 pp Legionów. Ciężka choroba płuc uniemożliwiła jej służbę w czasie wojny polsko-bolszewickiej.

Maria Strońska Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z 17 V 1922 (Adj. Gen. L. 13388 VM) została odznaczona z dowództwa *b. Oddziałów Detaszowych Legionów Polskich* Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari z nr Krzyża 7563 za udział w I wojnie światowej. We wniosku odznaczeniowym napisano: ...*Wywiady przeprowadzone*

5/1/30

przez nią świadczą o szalonej wprost odwadze i przytomności umysłu, np. gdy wykrada ważne dokumenty wojskowe oficerowi sztabowemu rosyjskiemu (jedzie z nimi w jednym samochodzie wojskowym, jako żona fikcyjnego oficera ros.)...Ogromnej odwagi, inicjatywy i męstwa – jest świetnym przykładem rzadko spotykanego brawurowego męstwa żołnierskiego. Otrzymała także odznakę I Brygady „Za Wierną Służbę” (1917) i dwukrotnie KW (1922). Została także odznaczona w latach 30-tych KNzM, jako jedna z dziewięciu kobiet.

Po I wojnie Maria pozostała w Krakowie kontynuując studia. W 1920 wyszła za mąż za Zdzisława Strońskiego i w 1922 urodziła córkę Annę. Potem zamieszkała z mężem we Lwowie, gdzie w 1926 zdała na UJK egzamin nauczycielski. Pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. A Mickiewicza, a następnie jako dyrektorka gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. Tam przewodniczyła Kołu Lokalnemu PWK. Po przeniesieniu się do Warszawy pracowała - cały czas aktywnie uczestnicząc w pracach PWK – w Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi. Od 1933 wchodziła w skład Zarządu Głównego FIDAC (Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny). W ostatnich dniach sierpnia i we wrześniu 1939 była czynna w Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej PWK.

Od września 1939 działała na terenie Pomorza zajętego przez Niemców. Podejmując służbę w SZP od początku jej istnienia, organizowała łączność Pomorskiego Okręgu SZP-ZWZ. Jesienią 1939 jako „Maria” i „Kwiatkowska” objęła funkcję kierowniczkę wewnętrznej łączności Oddziału II KG SZP-ZWZ zajmując się także utrzymywaniem łączności z innymi oddziałami sztabu. Faktycznie kierowała także działem kontrwywiadu i prowadziła sekretariat szefa Oddziału II, mjr. dypl. W. Berki, ps. „Brodowicz” stając się jego „prawą ręką”. Pracę ułatwiał jej fakt, że znała jeszcze z czasów legionowych wielu oficerów, którzy obecnie zajmowali odpowiedzialne funkcje w strukturach konspiracyjnych. W nocy z 22 na 23 IX 1943 została pod nazwiskiem Maria Sadowska aresztowana na stacji w Małkini, podczas jazdy w charakterze łączniczki do Wilna, w celu zorganizowania tam komórki kontaktowej. Razem z nią Niemcy zaaresztowali W. Klimaszewską-Fillerową, ps. „Dziunia” (VM, rozstrzelana w Warszawie w grudniu 1943). Maria Strońska trafiła do gestapo na Schucha, a następnie na Pawiak. Nierozpoznana, została wywieziona 5 X 1943 do Oświęcimia, gdzie ok. 13 II 1944 zmarła na tyfus jako więzień nr 64481. Pośmiertnie odznaczona przez KG AK Zł.KZzM oraz awansowana na stopień majora.

Brat Marii, Stefan Kornilłowicz (1898-?), harcerz, członek Związku Strzeleckiego, od 1915 żołnierz Legionów Polskich, członek POW, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Mąż Zdzisław Stroński (1894-?) żołnierz Legionów, uczestnik obrony Lwowa, od 1932 wiceprezydent Lwowa, od 1936 prezydent Stanisławowa. Córka Anna (1922-1977) zam. Jodłowska, uczestniczka IX 1939, żołnierz SZP-ZWZ-AK, od 1943 więźniarka Pawiaka, następnie Ravensbruck, po wojnie pielęgniarka, w 1946 więźniarka UB, później dyrektorka Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego, działaczka społeczna.

AAN, FPZOO, t. 13, k. 8, poz. 14, k. 21, poz. 13; APAK, sygn. 431/WSK (tamże materiały od B. Polaka); A m.st. Warszawy, akta Państwowego Gimnazjum i Liceum Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w Warszawie 1939/40, lit. M-W, sygn. 78, k. 20-22; DW UdsKiOR, „Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31 VIII 1916”;

Album Skorowidz Senatu i Sejmu ..., s. 167; *Alfabetyczny spis członków PSKzWW zmarłych w latach 1939-1945*, w: *Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem*, Warszawa 1947, s. 44; Brzosko-Mędryk D., *Niebo bez ptaków*, Warszawa 1968, s. 352; Czapka I., *Anna Strońska-Jodłowska (1922-1977)*, *Pielęgniarki i położne* 1987, nr 2; Filipow K., *Order Virtuti Militari 1792-1945*, Warszawa 1990, s. 115; Iranek-Osmecki K., *Powołanie i przeznaczenia. Wspomnienia oficera KG AK 1940-1944*, Warszawa 1998, s. 351, 352, 354, 362; Jankowski, *Z fałszywym...*, t. 2, s. 14, 116, 118; *Kawalerowie VM, Polak...*, s. 194; Kobyłańska Z., *Konfederacja narodu w Warszawie*, Warszawa 1999, s. 176; **Kornilłowiczówna M.**, *Oddział Żeński POW w Krakowie*, w: *Służba Ojczyźnie...*, s. 122; **taże**, *Ostatnia wyprawa*, w: *Wierna służba ...*, s.121; Leski, *Życie...*, s. 180, 224, 236, 237, 468; Lisiewicz P. M., *Bezimienni*, Warszawa 1987, s. 41, 232, 253, 255; *Łączność, sabotaż, dywersja...*, s. 12, 82; *Nałęcz, POW...*, s. 168, 243; Ney-Krwawicz, *Komenda...*, s. 27, 28, 86, 94, 102 (fot. 51); *Pełczyńska, Kobieta w walce o niepodległość*, s. 871; Piłsudska A., *Wspomnienia*, Warszawa 1989, s. 85; Puchalski, Wawrzyński, *Krzyż...*, s. 97; Rzepeccy T. i K., *Sejm i Senat 1928-1933*, Poznań 1928, s. 105; Rzepecka H., *Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912-1914*, w: *Wierna służba ...*, s. 26; *Sł. uczestniczek ...*, s. 379; *Służba Polek...*, cz. 3, s. 36, cz. 4, s. 349, cz. 5, s. 305; *Sylwetki członków koła KG AK ŚZZAK*, Warszawa 2003, s. 44, 118, 119, 139, 180, 202; *Sylwetki kobiet-żołnierzy*, t. 1, Toruń 2003, s. 129, 190, 253; Szczerbińska A., *Oddział Wywiadowczy I Brygady*, w: *Wierna służba ...*, s.83; Wesołowski, *Order VM...*, s. 273, 508; Ślaski, *Polska...*, t. 4, s. 321, 329; Wanat, *Za murami...*, s. 474; Zakrzewska H., *Niepodległość będzie twoją nagrodą*, Warszawa 1994, t. 1, passim; t. 2, s. 20; Ziemiański, *Praca kobiet ...*, s. 138, 139

I/2. Dokumenty (sensu ścisłym) dotyczące osoby relatora
- wniosek na odroczenie odroczenia, VM'(...) z dn. 23. I. 20r.
MSP / rkp. Kserokopia, k. 3, s. 1-3.

WNIOSEK

na odznaczenie orderem „Virtuti Militari“ w myśl Uchwały Kapituły Tymczasowej z dn. 23. I. 20 r.

1	Stopień	—
2	Imię i Nazwisko (wyróżnić pisząc)	Marja Korniłowiczówna
3	Potwierdzenie nazwiska podpisem dowódcy	W. Szeleszewski mjr. h. 9ca
4	Data wstąpienia do W. P.	6/8 1914

Wzrost 160 cm d. 1 kwietnia 1928 r.

7563

Podkomisarz Podchorąży P.O.W.

AKO / pty
 W. Szeleszewski mjr. h. 9ca.
 M. Korniłowiczówna

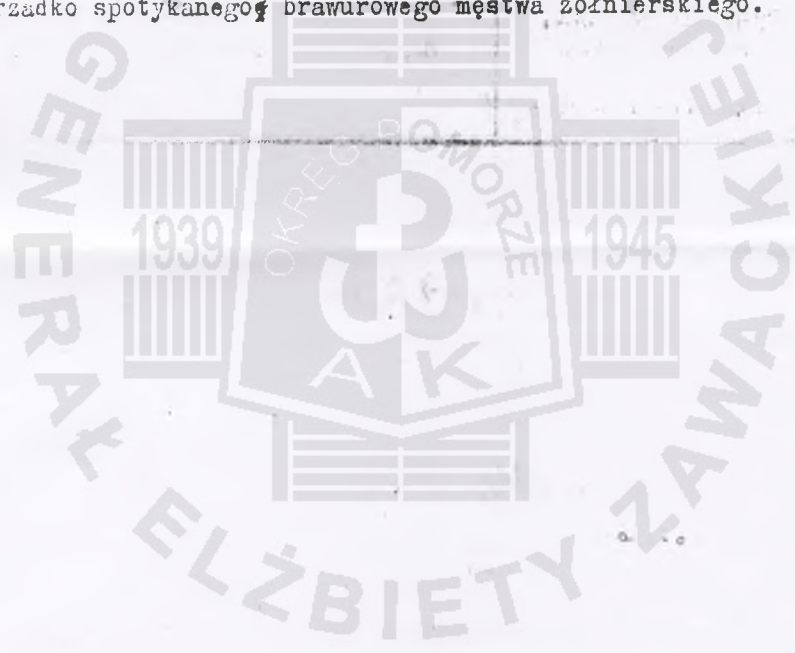
W. Szeleszewski
 (Podpis dowódcy stawiającego wniosek) mjr.

OKRĘG POMORZE
 AK
 1939 1945
 WYKARTONE KARTALIN
 SZACELNOC. WODZ
 13726
 Wpłynęło dn. 10/5 1922
 Wysłano dn. 10/5 1922

Szczegółowy opis czynów
(Świadczenia świadków w załączeniu).

1/2/2

Marja KORNILIEWICZOWNA od 6. VIII. 1914 pracuje w organizacji wojskowej w Warszawie /pod zaborem rosyjskim/, pełniąc funkcje wywiadowczyń oraz kurjerki na drugą stronę frontu. Wywiady przeprowadzone przez nią świadczą o szalonej wprost odwadze i przytomności umysłu, np. gdy wykrada ważne dokumenty wojskowe oficerowi sztabowemu rosyjskiemu /jedzie z nimi w jednym samochodzie wojskowym, jako żona fikcyjnego oficera ros./, Gromadzi i przechowuje broń, amunicję i materiały wybuchowe, podejmując się na ochotnika przewożenia ich. Scigana przez "ochranę" pracuje i jeździ za fikcyjnym paszportem, podejmując się najbardziej ryzykownych zadań wywiadowczych. Jako kurjerka na drugą stronę frontu dokonywała prób przedarcia się przez front nad Bzurą i Ławką, następnie nad Nidą. Ogromnej odwagi, inicjatywy i męstwa - jest świetnym przykładem rzadko spotykanego brawurowego męstwa żołnierskiego.

6	Czy ranny lub zabity przy akcji ad. rubr. 5	—
7	Obecny przydział wymienionego	w cywilu
8	Wniosek na stopień orderu	V klasa
9	Podpisy świadków (wyróżnić)	M. Tróciński K. L. ...

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora:

- Kwestionariusz - Maria z Komisją Stróżek Stróżek, 12/VI 1933. Fotografia, druk odp. Kserokopie, Pyszał p.B.Polak. K.4, s.1-4.

24-11024K
KWESTJONARIJUSZ

1. Nazwisko i imię

Marja z Kornilowiczów Strońska

2. Jaki numer orderu wybity na lewej stronie krzyża

7563 Legitymację Kolejową
wysłano dnia 12 CZER 1933

3. Dokładny adres obecny: wieś

poczta

gmina

powiat

miasto

Lwów
ul. Podwale 3

4. Data i miejsce urodzenia:

dzień, miesiąc, rok 23 września 1895

wieś, gmina, powiat Aleksin Tulska gubernia Rosja

5. Imię ojca Witołd imię matki Izabela z domu Moszczeńska

6. Stopień wojskowy, w którym został odznaczony

7. Obecnie posiadany stopień:

w rezerwie

w stanie spoczynku

ewent. inwalidztwo

8. Pułk, w którym służył w czasie wojny, względnie oddział, w którym został odznaczony

uczestniczył w walkach: Oddział kuriersko wywiadowczy I Brygady

9. Stanowisko (środek utrzymania) nauczycielka gimnazjum państw.

przed wstąpieniem do wojska Studentka Uniwersytetu Jagiellońskiego

10. Obecnie zajmowane stanowisko *nauczyciel gimn. państw. im Królowej Jadwigi*

11. Stan rodzinny:

~~żonaty~~ *meżatka*

kawaler

ile dzieci i w jakim wieku (wymienić imiona i daty urodzenia):

Anna w 22. V 1922r

12. Wykształcenie:

Szkoły powszechne, średnie, wyższe (ukończone gdzie i kiedy):

przed wstąpieniem do wojska

obecnie *Wydział filozof. U. J. w Krakowie, potem Univ. Jana Kazimierza w Lwowie ukończony w r. 1926*

13. Czy był ranny: kiedy

gdzie:

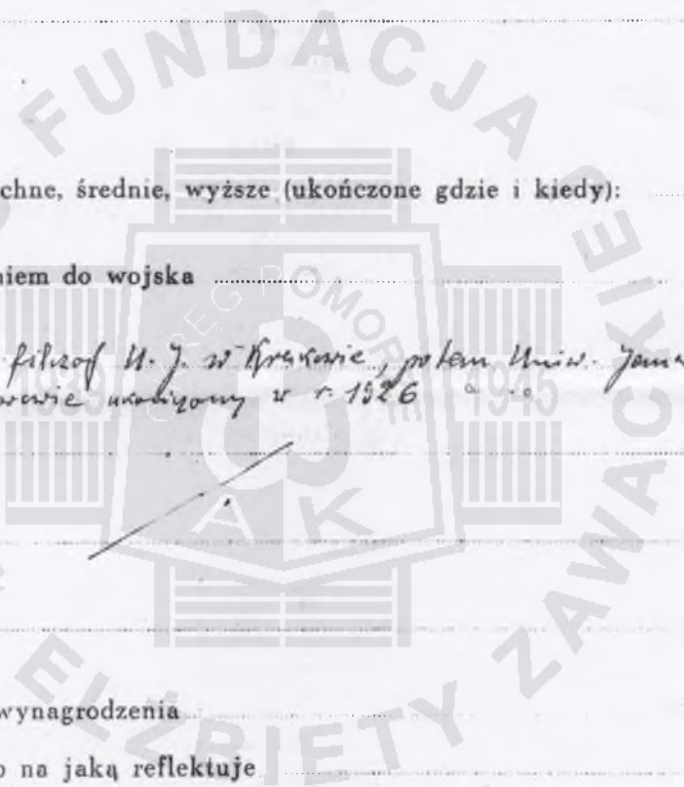
14. Czy pracuje i gdzie

wysokość miesięcznego wynagrodzenia

15. Jeżeli niema pracy — to na jaką reflektuje

16. Posiadany majątek, jaką wartość przedstawia

Czy może z niego wyżyć z rodziną

f - f. 81

1/3/3

17. Czy oprócz „Virtuti Militari“ posiada inne odznaczenia, jakie

Krzyż Niepodległości z wieżami, Krzyż Walecznych z jednym okuciem, Odznakę za waleczność, Krzyż P.O.W.

18. Czy w czasie przed powstaniem Państwa Polskiego pracował w organizacjach niepodległościowych, jak P. P. S., Związek Strzelecki, Drużyny Strzeleckie, P. O. W. i t. p.

W Związku Strzeleckim i w Związku Walecznych państwa - niepodległościowej P.O.W.

Jak długo od I od miesiąca 1912 do wybuchu wojny ad 2 - od X 1914 do miesiąca 1915 ad 3 - od X 1915 do XI 1918 r.

19. Służba w formacjach polskich przed 11/XI 1918 r. I Brygada L. P.

oddział, pułk, baon, kompania oddział kurierski - wywiadowczy

20. Czy służył w armji zaborczej w czasie wojny światowej, w której i jak długo:

21. Czy pracuje obecnie w organizacjach P. W. i społecznych:

W Związku pracy obywatelskiej Holandii; Przeprowadzenie wojennego Holandii do Dr. Krajca; Słowa w sprawie Holandii z wyższym wykształceniem państwowe stanowisko

22. Ewentualne uwagi i prośby kawalera orderu „Virtuti Militari“:

25. Wpisać dokładny życiorys:

Urodziłem się 23/IX 1895 r. w Aleksimce Tulewicz gub.
 Pierwszym 1904 r. rodzice moi Witold Korniłowicz i Zuzanna z Kowalewskich
 przenieśli się do Karkuzina pod Warszawę. Tu jako dziecko stykałem się
 z ułanami p.p.s.
 W 1910 roku zaangażowałem się w Warszawę do 2-iej kompanii J. Kowalewskiego
 w Warszawie. W 1917 roku na polecenie pułk. nota pisałem do zarządu w Warszawie
 pod pseudonimem Niepokoju, Troskowskiej i przekazywałem "kole" swojej sekcji, a od jesieni
 w 1912 roku byłem członkiem Centralnego Komitetu tej organizacji.
 W marcu 1912 roku na zjeździe delegatów 24 p.p.s., który odbywał się
 w Krakowie - pisałem Komendanta, z którego przemówienia dwie
 dyktando się uczestników o Związku Strzeleckim
 do Związku zastąpiłem przysięgą w Warszawie we wrześniu 1912 r.
 przez ob. Kyszaroda (gen. Mieczysława Projanowskiego) przez rok prowadziłem
 obywatelską sekcję ziemską z.s. w Warszawie.
 Z powodu uniknięcia sekcji przeniosłem się w październiku 1913 roku
 do Krakowa. Tu należałem do Strzelca (sekcja III sekcji odd. ziem.)
 oraz do promienisty, gdzie byłem członkiem zarządu
 Wybuch wojny zastąpiłem w Warszawie. Byłem członkiem w pierwszych
 zebraaniach organizacyjnej p.o.w. (ob. Witold Adam Koc), a w pierwszych
 dniach w październiku organizowałem przez ob. Szary (Janina Benedekowa
 ob. sie Kowalska) ^{rozkaz} przedostanie się do 1-go pułku, stojącego pod
 w Warszawie.
 W. K. byłem wysłannikiem pułku służyłem do chwili wycofania
 pułku do oddziału. Poza przejazdem przez front byłem kierownikiem
 placówki wywiadowej w Kaducim (kwatera pułkowa, listopad
 i grudzień 1914 r.) oraz Komendantem oddziału wywiadowczego
 (mieszany) w oddziale wileńskim (marzec - sierpień 1915)
 Od października 1915 roku do listopada 1918 roku pracowałem w p.o.w.
 (pocista, oddział wywiadowczy) w Warszawie, przez ostatnie miesiące
 w Krakowie jako Komendant oddziału ziemskiego.
 W grudniu i styczniu 1918/19 r. służyłem w 2-iej kompanii 5 p.p. Lacy
 (Komendant Teodor Furjałski)
 W 1919 roku wyjechałem przez pułk Zymirski do Sosnowca odbyłem stamtąd
 parę wyjazdów na Śląsk. Dość ciężko choroba mieniąca w 1920 r. wyzdrowiałem
 mi wyzdrowienie się do służby w czasie wojny z Z.S.K.R. W 1920 r. wyzdrowiałem za nami.
 W 1920 r. zdałem egzamin naukowy i dostałem na kwaterę. Jemu Karkuzin

Niniejszy kwestionariusz wypełniłem zgodnie z prawdą.

Lwów data 12/VI 1933 r.

Mieczysław Struśka (podpis)

II. Materiały uzupełniające relację:

- Biogram Stroniskiej Marii, napisany przez Mirosława Suleję 4 PSB t. XLIV/3, z. 182, s. 371-372. Msj. ksero, k. 1, s. 1-2.
- Notatka u-t. Stroniskiej Marii puszczona przez J. Halkańskiego do E. 2. M. i. 2008. Rękopis, oryginał i kserokopia. k. 2, s. 3-4

sygn. 169 (przyznanie szlachectwa S-emu); AP w Piotrkowie Trybunalskim: zespół 182, Zbiór Kazimierza i Wincentego Stronczyńskich 17 j.a.; Arch. Inst. Zool. PAN w W.: sygn. 1756, 1853, 1883 (m.in. sprawa zakupu przez S-ego zbioru minerałów A. Wagi); Arch. Nauki PAN i PAU w Kr.: Protokoły posiedzeń Tow. Nauk. z UJ połączonego, koresp. Sekretariatu Generalnego, ks. 2, sygn. 1259, 1426, 2465, 2485 (akta członków AU), rkp. 718, 1872 (koresp. S-ego); B. Jag.: sygn. 224648 IV k. 155 (klepsydra S-ego), rkp. 6536; B. Kóm.: rkp. 1584; B. Muz. Narod. w Kr.: rkp. 1657 nr 73; B. Narod.: rkp. 8914 (J. H. Liedez, Pamiętnik b. Banku Polskiego 1828—1878); B. Ossol.: rkp. 6225 t. 22, rkp. 12042; BUW: rkp. 2400—2402; Muz. Narod. w Kr.: rkp. 934b (A. Ryszard, Album numizmatyków pol.); Paraf. rzymskokatol. p. wezw. Świętego Krzyża w W.: Examina przedślubne od r. 1831 do 1835 (dot. ślubu S-ego z Klementyną Bentkowską); Paraf. rzymskokatol. w Parznie: Księga zgonów z r. 1891, nr 55 (dot. brata S-ego, Feliksa); — Informacje Marcina Gąsiora z Muz. w Piotrkowie Trybunalskim i Aleksandra Piasty z AP tamże.

Stefan K. Kuczyński

Strońska Maria (Korniłowiczówna, Korniłowicz-Strońska), pseud. i przybrane nazwiska: Maria, Pani Maria, Felicja, Maria Kwiatkowska, Maria Sadowska, Maria Wiśniewska, Mierczyńska (1895—1944), działaczka niepodległościowa, nauczycielka.

Ur. w Aleksjinie w gub. tobolskiej, była córką Witolda Korniłowicza, od r. 1904 rejenta w Radzyminie, oraz Izabeli z Moszczyńskich. Młodszy brat Stefan Korniłowicz (ur. 23 XI 1898) w sierpniu 1915 wstąpił do Legionów Polskich, potem należał do POW pod pseud. Bem. Uczestniczył w wojnie polsko-sowieckiej 1920 r. jako żołnierz 202. pp. W okresie międzywojennym był właścicielem majątku Izabelin pod Warszawą.

Maria ukończyła w r. 1912 Gimnazjum Żeńskie Jadwigi Kowalczykówny i Jadwigi Jawurkówny w Warszawie. Jeszcze podczas nauki, wiosną t.r., z Hanną Rzepecką, Ireną Sienkiewiczówną i Heleną Mereck założyła wśród uczennic klas VI i VII ośmioosobowe kółko w celu «kształcenia się wojskowego i nawiązania łączności z organizacjami niepodległościowymi w Galicji» (pieniądze przeznaczone na tableau klasowe wysłano na «Skarb Wojskowy» do Krakowa). Latem t.r. uczestniczyła w zjeździe młodzieży w Krakowie i po powrocie przyczyniła się do powołania warszawskiej Sekcji Żeńskiej Związku Strzeleckiego, w której objęła funkcję sekcyjnej. Uczestniczyła w kursach i ćwiczeniach w terenie. Kiedy latem 1913 ustała działalność Sekcji, wyjechała do Krakowa i rozpoczęła studia na UJ w Studium Rolniczym; na początku r. 1914 przeniosła się na Wydz. Filozoficzny, gdzie studiowała literaturę i historię. Wstąpiła do Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego oraz do Oddz. Żeńskiego Związku Strzeleckiego, w którym została plutonową.

Po wybuchu pierwszej wojny światowej Maria wraz ze służbą wywiadowczą kobiet przeszła pod komendę por. Rajmunda Jaworowskiego «Świętopelka», komendanta oddz. wywiadowczego 1. pp Legionów Polskich; w październiku 1914 weszła w skład radomskiej ekspozytury oddz. wywiadowczego. Odbyła kilka podróży kurierskich, połączonych z przechodzeniem przez fronty niemiecko-rosyjski i austriacko-rosyjski. Od zimy do wiosny 1915 kierowała pracami Sekcji Wywiadowczej Oddziału Żeńskiego POW w Wilnie. W kwietniu t.r. otrzymała w Warszawie zadanie dostarczenia do Piotrkowa Trybunalskiego (przez linię frontu) raportu Tadeusza Żulińskiego dla Józefa Piłsudskiego. Dn. 25 IV wyjechała z Zofią Dąbrowską koleją do Olity; front przekroczyły w rejonie Puńska w nocy z 5 na 6 V. Zatrzymane przez żandarmerię niemiecką, a następnie zwolnione dzięki interwencji dowództwa I Brygady Legionów Polskich, dotarły do Piotrkowa, gdzie przekazały raport Waleremu Sławkowi. W związku z rozwiązaniem w sierpniu Oddz. Żeńskiego POW pozostały w Piotrkowie; zgłosiły się do służby frontowej w I Brygadzie, jednak nie otrzymały na to zgody. We wrześniu Maria pracowała w Kole Pomocy dla Legionistów. Po ponownym włączeniu kobiet w październiku do współpracy z POW objęła pod koniec roku dowództwo Poczty Etapów Naczelnej Komendy POW. Po tzw. kryzysie przysięgowym odwiedzała w r. 1917 oficerów legionowych internowanych w Beniaminowie, dostarczając wiadomości do wydawanego przez Romana Starzyńskiego „Biuletynu Beniaminowskiego”. Wróciła następnie do Krakowa i w 2. poł. r. akad. 1917/18 podjęła przerwane studia na Wydz. Filozoficznym UJ. W utworzonym po lutym 1918 Oddz. Żeńskim Komendy Naczelnej nr 2 POW w Krakowie została komendantką sekcji drugiej (wywiadowczej i kontrwywiadowczej). W październiku t.r. 26-osobowy Oddz. Żeński POW w Krakowie został postawiony w stan gotowości; Maria objęła jego komendę i uczestniczyła w przygotowaniach do zbrojnego wystąpienia POW. Wobec pokojowego przejścia Krakowa 31 X Oddział został 4 XI rozwiązany.

Ok. r. 1920 Maria wyszła za mąż za Zdzisława Strońskiego, a studia ukończyła na UJ w r. akad. 1921/2. Po studiach pracowała w l. dwudziestych jako nauczycielka języka polskiego i historii w Gimnazjum Żeńskim im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Zychowiczowej we Lwowie. Następnie była dyrektorką gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie, gdzie pełniła także funkcję przewodniczącej Koła Lokalnego Przystosobienia Wojskowego Kobiet. Opublikowała wspomnienia z okresu pierwszej wojny światowej: *Ostatnia wyprawa* („Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910—1915”, W. 1927), *Oddział Żeński POW w Krakowie* („Służba Ojczyźnie. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1915—1918”, W. 1929). Jako przedstawicielka Związku Drużyniczek wcho-

Verte

działa od r. 1933 w skład Zarządu Głównego Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny. W r. 1936 (1937?) przeniosła się do Warszawy, gdzie została nauczycielką języka polskiego w X Państw. Gimnazjum i Liceum Żeńskim im. Królowej Jadwigi. Na VIII Zjeździe Walnym Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny (25 IV 1938) weszła ponownie do Zarządu Głównego. W r. 1939 opublikowała artykuł *W warszawskim „Strzelcu”* („Niepodległość” z. 54).

Od końca sierpnia 1939 pełniła S. funkcję zastępczyni Ewy Grodeckiej, kierowniczką Sekcji Prasowej Komendy Naczelnej Przystosobienia Wojskowego Kobiet. Po powstaniu 27 IX t.r. Służby Zwycięstwu Polski (SZP) została jej członkiem i już od października zajmowała się powoływaniem do SZP znanych sobie kobiet. Jesienią objęła kierownictwo wewnętrznej sieci łączności konspiracyjnej (początkowo tzw. Wydz. Ogólnego, a następnie Wydz. Łączności Wewnętrznej) Oddz. II (Wywiadowczego) Dowództwa Głównego SZP (następnie Komendy Głównej ZWZ/AK). Z powodu braku fachowców kierowała początkowo także działem kontrwywiadu; prowadziła również sekretariat szefa Oddz. II, mjr./ppłk. dypl. Wacława Berki, pseud. Brodowicz. W nocy z 22 na 23 IX 1943 została jako Maria Sadowska aresztowana i przewieziona do siedziby Gestapo przy al. Szucha. Więziona na Pawiaku, nierozpoznana, została wywieziona 5 X t.r. do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu (nr obozowy 64481); zmarła tam ok. 13 II 1944. Była odznaczona legionową odznaką «Za wierną służbę» (1917), Orderem Virtuti Militari V kl. (1922), dwukrotnie Krzyżem Walecznych (1922) i Krzyżem Niepodległości z Mieczami (w l. trzydziestych). Pośmiertnie została awansowana do stopnia majora i odznaczona przez Komendę Główną AK Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami, a przez Naczelnego Wodza gen. Władysława Andersa ponownie Krzyżem Walecznych (1949).

W małżeństwie ze Zdzisławem Karolem Strońskim (zob.) miała S. córkę Annę i syna Andrzeja Marka (informacje o dzieciach w biografii męża).

Kawalerowie Virtuti Militari. Wykazy; Księgi pamięci. Transporty Polaków z Warszawy do KL Auschwitz 1940—1944, W.—Oświęcim 2000 s. 1225, 1230 (jako Sadowska); Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939—1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej, W. 1988 s. 379; — Bartoszewski W., 1859 dni Warszawy, W. 1982; Czapska I., Anna Strońska-Jodłowska (1922—1977), „Pielęgniarki i położne” 1987 nr 2; Domańska R., Pawiak. Więzienie Gestapo, W. 1987; Gaul J., Działalność wywiadowczo-informacyjna obozu niepodległościowego w latach 1914—1918, W. 2001 (jako Kornilowicz-Strońska); Ney-Krawicz M., Komenda Główna Armii Krajowej 1939—1945, W. 1990 (fot.); Pełczyńska W., Kobieta w walce o niepodległość, w: Dwudziestolecie Polski Odrodzonej 1918—1928, W. 1933 s. 871; Pu-

chalski Z., Wawrzyński T., Krzyż i Medal Niepodległości, W. 1994 s. 97; Starzyński R., Cztery lata wojny z służbie komendanta. Przeżycia wojenne 1914—1918, W. 1937 (jako Kornilowiczówna); Świętek R., Lodowa ściana. Sekrety polityki Józefa Piłsudskiego 1904—1918, Kr. 1998 (jako Kornilowicz-Strońska); [Zakrzewska H.] Beda, Niepodległość będzie Twoją nagrodą, W. 1994 I (fot.), II; Ziemiński I., Praca kobiet w POW-Wschód, W. 1933 s. 138—9; — Alfabetyczny spis członków PSK z WW zmarłych w latach 1939—1945, w: Komunikat nr 13 Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z Wyższym Wykształceniem, W. 1947 s. 44; Barthel de Weydenthal J., Sekcja Wywiadowcza POW, w: Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910—1915, Red. M. Rychterówna, W. 1927; Barthel de Weydenthal J., Statlerówna H., Oddział żeński POW, w: Służba Ojczyźnie. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1915—1918, Red. taż, W. 1929; [Janowski S.] Agaton, Z fałszywym ausweisem w prawdziwej Warszawie. Wspomnienia 1939—1946, W. 1988 II; Klotz A., Zapiski konspiratora 1939—1945, Kr. 2001; Perkowska M., Studentki Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1924—1929, Kr. 1994; Piłsudska A., Wspomnienia, W. 1989; Repecka S. H., Sekcja Żeńska Związku Strzeleckiego w Warszawie 1912—1914, w: Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910—1915, Red. M. Rychterówna, W. 1927; Służba Polek na frontach II wojny światowej. Materiały sesji popularno-naukowej w Toruniu w dn. 16—17 XI 1996. Komunikaty i głosy, Red. E. Zawacka, Tor. 1999 cz. 3; toż, Sylwetki kobiet-żołnierzy, Red. K. Kabzińska, Tor. 2003 cz. 7; Szczerbińska A., Oddział Wywiadowczy I Brygady, w: Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1915—1910, Red. M. Rychterówna, W. 1927; Walczak H., Ludzie nauki i nauczyciele podczas II wojny światowej. Księga strat osobowych, W. 1995 s. 666; — „Dzien. Personalny Pol. Sił Zbrojnych” Nr 5: 1949 cz. 2 s. 1780; — AAN: sygn. FPZOO, t. 13 k. 8 poz. 14, k. 21 poz. 13; Arch. m. stoł. W.: Akta Państw. Gimm. i Liceum Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w W. (teczki kandydatów do liceum na wydz. human.) 1939/40, sygn. 78 k. 20—2 (Strońska Hanna); Arch. UJ: sygn. SR 1913/14 I półr. hosp., sygn. WF 1913/14 II półr. nadzwycz., 1917/1918 II półr. nadzwycz., sygn. WF II 374, 376, 383, 385, 390, 392, 395, 397, 401; CAW: sygn. KN 22 IV 1938 (Stefan Kornilowicz); — Mater. w posiadaniu autora (Okólnik poufny do pp. oficerów werbunkowych w sprawie Ligi Kobiet P.W., Piotrków, dn. 31 VIII 1916 r.).

Miroslaw Sulej

Stroński Bronisław Ferdynand Seweryn (1887—1952), lekarz, pułkownik Wojska Polskiego.

Ur. 8 I w Tarnopolu, był synem Jana, architekta, i Antoniny z Komorowskich.

W l. 1898—1905 uczył się S. w Wyższym Gimnazjum im. Franciszka Józefa w Tarnopolu. Studia lekarskie rozpoczął na uniw. w Wiedniu, a od r. 1906 kontynuował je na Uniw. Lwów., gdzie w r. 1911 otrzymał dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Od 6 X t.r. jako bezpłatny lekarz pomocniczy prak-

Strówska Maria „Marie”, „Kwiatkowska” (ok. 1895 - 07.02.1944) II/13

Ukończyła szkołę J. Komalewskiej i J. Jankowskiej w Warszawie
 ukończyła studia polonistyczne i historyczne, żołnierz I Brygady
 Legionów, działaczka POK, Nauczycielka historii, geografii i
 jęz. polskiego w gimn. A. Mickiewicza i Królewskiej Kadencji w Warszawie
 Przemysłowa Kółka POK w Stawieckim. Przewidywana do transportu
 od września 1939 działająca w tyłach niemieckich na terenie
 Pomorza. Organizowała łączność pomocniczo Okresu

SZP-ZWZ. Była szefem kontrwywiadu KG ZWZ
 Pożądaj objęcia kilometry łączności z Oddz.
 Inform. Wywiad KG ZWZ AK. Aresztowana w
 drodze do końca przed ucieczką do Siedziszewa, 205-
 ta osiedzona w Parobczynie, gdzie zetrzyta do z
 ciotką Anną w czasie aresztowania. Wywieziona do
 obojczyca 05.10.1943 (nr oboj. 6448) tam zmarła
 Odznaczona Orderem Virtuti Militari i pośm. Złoty Bry-
 lam Zasługi z Mieczami

przeznaczony do 2001 r.
 do 22.11.2001 r.

11

Stroniska Maria „Marie”, „Kwiatkowska” (ok 1895 - 07.02.1944) II/4

Ukończyła szkołę J. Komalewskiej i J. Jankowskiej w Warszawie
wzięła udział w studium polonistycznym i historycznym, żołnierz I Brygady
degiarów, działaczka POW, Nauczycielka historii, geografii i
jęz. polskiego w gimn. A. Mickiewicza i Królowej Jadwigi we Wrocławiu
Pracownica Kola PPK w Stawiszynie, Pracownica do krawcowy
od września 1939 działała w tyłach niemieckich na terenie
Pomorza. Organizowała łączność pomorskiego Okręgu

SZP-ZWZ. Była szefem kontrwywiadu KG ZWZ
Pożądaj objęcia kierownictwa łączności z Oddz.
Inform-trywiad KG ZWZ AK. Aresztowana w
drodze do brzoza pod wsią Siedowka, 20.10.
Ta sama osadzona na Pomorzu, gdzie zstąpiła do z
córka Anny w czasie aresztowania. Wywieziona do
Oświęcimia 05.10.1943 (nr oboz. 6478) tam zmarła
Odznaczona Orderem Virtuti Militari i Orderem Srebrnego Krzy-
żem Zasługi z Mieczami

przydat z ualewski
do 22.11.1 2001

Stawiska
Kwiatkowska
579
nie obfito do...

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora:

- „Dar smeczki Siemkiewicza” - art. w Gwieździe Pomorskiej z dn. 5. II. 2007r. Msp. oryg. k. 1, s. 1.
- Biogram Stroniskiego i dziesięć lat w Kamie - Maria Mari Kornilowicz i córki relatora Anny Stroniskiej - Podlaskiej. (autor: Adrian Tyśkiewicz) w: PŚB t. XLIV (3, z. 182, s. 390 - 392. Msp. kserokopia, k. 2, s. 2-4.

III/a/a

DŁA MUZEUM

Dar wnuczki Sienkiewicza

O ponad 350 eksponatów wzbogaciło się Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku (Świętokrzyskie) na mocy testamentu Maril Kornitowicz, w którym wnuczka pisarza przekazała większość pamiątek rodzinnych do krajowych muzeów.

Darowizna, która przypadła podkieleckiemu Muzeum Henryka Sienkiewicza, to głównie rękopisy, wśród których znajdują się manuskrypty pierwszej żony pisarza, Marii Szetkiewicz, córki Jadwigi i wnuczki Marii Kornitowicz, zmarłej w 1996 roku. Są także dwa listy samego Sienkiewicza i kartka pocztowa od Stefana Żeromskiego - powiedziała Lidia Putowska, szefowa placówki w Oblęgorku.

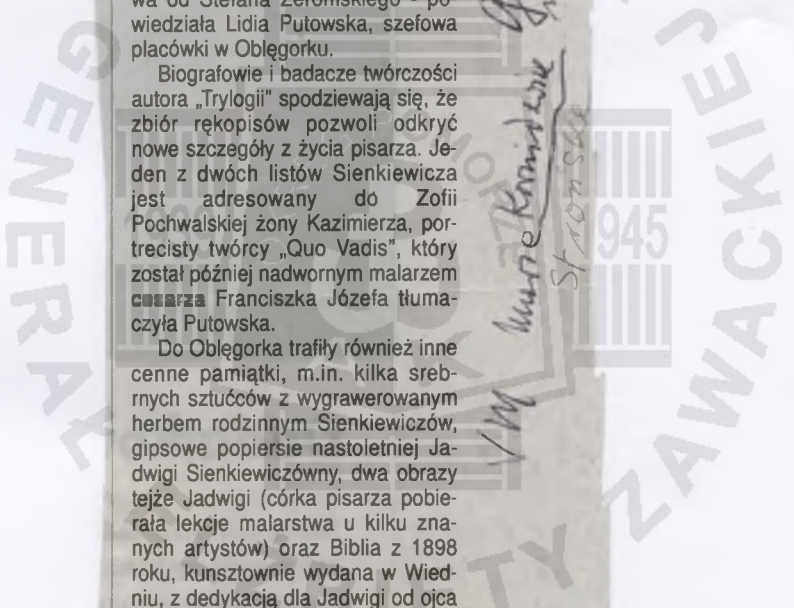
Biografowie i badacze twórczości autora „Trylogii” spodziewają się, że zbiór rękopisów pozwoli odkryć nowe szczegóły z życia pisarza. Jeden z dwóch listów Sienkiewicza jest adresowany do Zofii Pochwalskiej żony Kazimierza, portrecisty twórcy „Quo Vadis”, który został później nadwornym malarzem cesarza Franciszka Józefa tłumacza Putowska.

Do Oblęgorka trafiły również inne cenne pamiątki, m.in. kilka srebrnych sztućców z wygrawerowanym herbem rodzinnym Sienkiewiczów, gipsowe popiersie nastoletniej Jadwigi Sienkiewiczówny, dwa obrazy tejże Jadwigi (córka pisarza pobrała lekcje malarstwa u kilku znanych artystów) oraz Biblia z 1898 roku, kunsztownie wydana w Wiedniu, z dedykacją dla Jadwigi od ojca chrzestnego ks. Zygmunta Chelmieckiego, przyjaciela Sienkiewiczów.

Henryk Sienkiewicz otrzymał majątek ziemski w Oblęgorku w 1900 roku z okazji 25-lecia pracy pisarskiej. Po śmierci pisarza dom i ziemię odziedziczyły dzieci - Jadwiga Kornitowicz i Henryk Józef, który zamieszkał w nim na stałe. Dzięki ich darowiźnie, w 1958 r., XIX-wieczny, eklektyczny pałacyk, zaprojektowany specjalnie dla pisarza przez Hugona Kudere, stał się siedzibą muzeum.

(PAP)

511 07
Gosia Putowska
Muzeum Henryka Sienkiewicza
Stacja 945
Marek Kornitowicz
Stacja 945
Stacja 945

PSB t. XLIV / 3 , 2. 182 , s. 330 - 332 III/1/2

A. Suchcitz, Kr. 1994—2006 I—VII; *Rańce i okolice*, Oprac. R. Habielski, W. 2000; *Raczyński E.*, W sojusznictwie Londynie, Londyn 1997; *Romer E.*, Pamiętnik paryski (1918—1919), Oprac. A. Garlicki, R. Świętek, Wr. 1989; *Romeyko M.*, Przed i po maju, W. 1967 I—II; *Singer B.*, Od Witosy do Sławka, Paryż 1962 s. 54—7; *Witos W.*, Moja tułaczka, W. 1967; *tenże*, Moje wspomnienia, Paryż 1964—5 I—III; — Arch. UJ: sygn. S II 619, WF II 121; IPiM Sikorskiego: Min. Informacji i Dok., A. 10 kof. 183 (dok. S-ego z l. 1926—42).

Wojciech Rojek

Stroński (Doliwa-Stroński) Zdzisław Karol (1894—1972), historyk, prezydent Stanisławowa, poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Ur. 24 X w Stryju, był synem Karoliny i Alfreda, urzędnika kolejowego.

S. uczęszczał do gimnazjum w Stryju, gdzie przewodniczył Organizacji Młodzieży Narodowej (OMN). Kierował działaniami przeciw austriackiemu zaborcy, m.in. doprowadził do awantury z oficerami w gmachu stryjskiego «Sokoła», za co został skazany wyrokiem sądowym i administracyjnym tamtejszego Starostwa. W r. 1910 był członkiem «Zarzewia». Od r. 1912 działał w skautingu i ruchu strzeleckim. W r. 1914 zdał maturę i wstąpił do Sokolich Drużyn Polowych. Po wybuchu pierwszej wojny światowej uczestniczył w zgrupowaniu oddziałów strzeleckich w Sanoku i wraz z nimi wszedł w skład formującego się Legionu Wschodniego. We wrześniu 1914, po rozwiązaniu Legionu, został aresztowany przez żandarmerię w okolicach Nowego Sącza i wcielony do 20. pp armii austro-węgierskiej we Freudenthal na Śląsku (obecnie Bruntál w Republice Czeskiej). W styczniu 1915 przeniesiono go do 9. pp w Körmend na Węgrzech. Ze względu za zły stan zdrowia po trzech miesiącach został zwolniony ze służby i wyjechał do Wiednia, gdzie uczestniczył w pracach tamtejszego Oddziału OMN i skautingu. Jesienią t.r. podjął studia historyczne na Uniw. Lwow. W r. 1916 był członkiem Zarządu Czytelni Akademickiej we Lwowie i działającego przy niej Akademickiego Kółka Historycznego Uczniów Uniw. Lwow.; do jesieni t.r. kierował też lwowskim OMN. W imieniu lwowskich studentów złożył władzom Uniw. Lwow. protest przeciw przyznaniu doktoratu honorowego głównodowodzącemu armią austro-węgierską, arcyks. Fryderykowi. W r. akad. 1916/17 uczył się w Seminarium Duchownym we Lwowie. W poł. r. 1917 z ramienia OMN utworzył tajną organizację gimnazjalną w Galicji Wschodniej, którą do października t.r. kierował. W grudniu został wcielony do stacjonującego w Krakowie 33. p. strzelców armii austro-węgierskiej. Od zimy 1918 kontynuował studia historyczne na Wydz. Filozoficznym UJ.

Po przejęciu 31 X 1918 przez Polaków władzy w Krakowie wszedł S. w skład formującego się z 33. p. strzelców 1. Baonu Strzelców Krakowskich

(późniejszego 20. pp WP) i wraz z nim wziął udział (od 31 XII t.r.) w wojnie polsko-ukraińskiej. Walczył pod Lwowem, Sądową Wisznią (pow. mościcki) i pod Bartatowem, Mszaną i Janowem w pow. gródeckim. W kwietniu 1919 został awansowany do stopnia plutonowego. Zdemobilizowany t.r., wznowił studia na UJ. W l. 1919—20 pełnił funkcję prezesa Koła Naukowego Historyków Studentów UJ. W czasie studiów był jednym z przywódców piłsudczykowski Zjednoczenia Młodzieży Narodowej (krakowskiej filii OMN), zasiadał też w Zarządzie krakowskiego «Strzelca». Na wiecach opowiadał się za akcją plebiscytową na Spiszu i brał udział w pracach Komisji Plebiscytowej. Podczas wojny polsko-sowieckiej, jako ochotnik, od lipca do października 1920 był przydzielony do Inspektoratu Armii Ochotniczej w Krakowie, nie uczestniczył jednak w walkach. Dn. 31 X 1922 doktoryzował się na Wydz. Filozoficznym UJ na podstawie rozprawy, napisanej pod kierunkiem Władysława Semkowicza, *Stosunek Żółkiewskiego do sprawy kozackiej na tle wydarzeń w latach 1590—1596*. Następnie przeniósł się do Lwowa, gdzie podjął pracę w Arch. Ziemi, tzw. Bernardyńskim i został nauczycielem w Gimnazjum Żeńskim Sióstr Najśw. Rodziny z Nazaretu. Należał do Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego”; opublikował w nim z Zygmuntem Wojciechowskim *Bibliografię historii Polski za rok 1923* (Lw. 1924) oraz samodzielnie artykuł *Swawola ukraińska u schyłku XVI wieku* (R. 38: 1924 z. 112, osobno Lw. 1924). Ogłosił też rozprawę *Batory* (Lw.—W.—Kr. 1928). W poł. l. dwudziestych współorganizował we Lwowie Związek Zawodowy Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich. Wchodził w skład Komitetu Organizacyjnego IV Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Poznaniu (6—8 XII 1925). Był członkiem Polskiego Tow. Historycznego, Klubu Republikańskiego i Tow. Szkoły Ludowej.

Po przewrocie majowym 1926 r. S., należąc do Związku Patriotycznego, współtworzył Związek Naprawy Rzeczypospolitej; kierował jego egzekutywą prowincjonalną w Małopolsce Wschodniej. W r. 1927 został wybrany na radnego m. Lwowa i radnego pow. lwowskiego. W r. 1928 został członkiem Rady Województw Południowo-Wschodnich i Rady Grodzkiej BBWR we Lwowie. W wyborach do Sejmu t.r. uzyskał mandat poselski z listy BBWR w okręgu nr 51 (Lwów-powiat). Wszedł w skład Prezydium i został skarbnikiem Klubu Parlamentarnego BBWR, należał też do sejmowej Komisji Prawniczej. Po zjednoczeniu w r. 1930 Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich i Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych oraz powołaniu ZNP został wybrany do jego Wydz. Sekcji Szkolnictwa Średniego. T.r. uzyskał ponownie mandat poselski w okręgu nr 51. Był członkiem sejmowych komisji: admini-

stracyjnej (także jej wiceprezesem), oświatowej i budżetowej. Na posiedzeniu Sejmu (26—27 I 1931) popierał stosowanie represji wobec Ukraińców, tzw. pacyfikację Małopolski Wschodniej. Dn. 6 XI 1931 zaprezentował stanowisko większości rządowej, odrzucające postulaty Ukraińskiego Zjednoczenia Narodowo-Demokratycznego (Ukrajins'ke Nacionalno-Demokratyczne Ob'ednannja, UNDO) przyznania autonomii terenom RP zamieszkałym przez Ukraińców. Będąc zwolennikiem konsolidacji państwowej, opowiadał się za współpracą z ludnością ukraińską w ramach samorządu. Przedstawiał stanowisko komisji budżetowej w sprawach preliminarzy budżetowych Min. WRiOP na l. 1931/2—1935/6. Dn. 23 II 1932 referował ustawę o zgromadzeniach, a 9 III t.r. ustawę o dostarczaniu druków dla celów bibliotecznych. Dn. 15 III został wiceprezydentem Lwowa. Działal w tym okresie w lwowskim Oddz. Wojewódzkim Komitetu Obywatelskiego Zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą. W r. 1934 zainicjował powołanie Polskiego Komitetu Wyborczego, skupiającego startujące w wyborach samorządowych organizacje prorządowe; 6 V t.r. został jego przewodniczącym. W kwietniu 1935 objął po Wacławie Chowańcu prezydenturę Stanisławowa. T.r. wybrano go po raz trzeci na posła w okręgu nr 66 (Stanisławów). Zasiadł wtedy w komisjach: administracyjno-samorządowej i budżetowej. Był sprawozdawcą projektów ustaw: o dodatkowych kredytach na l. 1936/7 (15 XII 1936, 4 III 1937) i 1937/8 (4 VI 1937), o zaopatrzeniu kandydatów na szeregowych funkcjonariuszy Policji Państwowej (22 XII 1936) oraz preliminarza budżetowego MSW (18 II 1937). Po rozwiązaniu BBWR, jesienią 1935, został członkiem powołanego w r. 1937 Obozu Zjednoczenia Narodowego (OZN). W dn. 28—29 XI 1936 uczestniczył w Zjeździe Uczestników Ruchu Niepodległościowego Związku Młodzieży Polskiej «Zet» w Warszawie. W kwietniu 1937 zrezygnował z funkcji prezydenta Stanisławowa w związku ze skandalem obyczajowym. Po r. 1937 prawdopodobnie mieszkał w Warszawie.

W latach okupacji niemieckiej był S. żołnierzem AK. Po r. 1945 pracował jako dyrektor Centrali Handlu Drewnem «Paged», następnie w Technikum Budowlanym nr 1 w Warszawie (w r. 1964 nadano szkole im. Zdzisława Mączyńskiego, potem włączono do Zespołu Szkół nr 17). Był członkiem Prezydium Zarządu Stoł. Tow. Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Zmarł 28 XII 1972 w Warszawie, został pochowany 4 I 1973 na cmentarzu Wojskowym na Powązkach. Był odznaczony m.in. Odznaką «Orlęta», Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznaką ZNP i Złotą Odznaką Honorową «Za Zasługi dla Warszawy».

S. był dwukrotnie żonaty; w małżeństwie zawartym ok. r. 1920 z Marią z Kornilowiczów

(zob. Strońska Maria) miał córkę Annę (22 V 1922 — 11 IX 1977), zamężną za Józefem Jodłowskim (ur. 9 II 1919), mechanizatorem rolnictwa, zootechnikiem, żołnierzem AK, powstańcem warszawskim, oraz syna Andrzeja Marka (15 I 1931 — 28 I 1933). Drugą żoną S-ego była Zofia Krystyna z Broniewskich. Córką A n n a, jako uczennica (od r. 1937) Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Warszawie, należała do harcerstwa i Przystosobienia Wojskowego Kobiet. We wrześniu 1939 była sanitariuszką Baonu Ochrony Sejmu; razem z matką wstąpiła do Służby Zwycięstwu Polski (potem ZWZ/AK) i pełniła funkcję łączniczki Oddz. II Dowództwa Głównego. Dn. 8 V 1943 została aresztowana przez Gestapo i była wielokrotnie torturowana w więzieniu przy al. Szucha. Po próbie samobójstwa, ok. października t.r., została umieszczona na Pawiaku, gdzie przebywała przez sześć miesięcy w izolacie. Została skazana na karę śmierci, którą 20 IV 1944 zamieniono na pobyt w obozie koncentracyjnym w Ravensbrück. W maju 1945 wróciła do kraju i od września t.r. pracowała w Szczecinie w Szpitalu Zakaźnym jako przełożona pielęgniarek. Na początku r. 1946 była poddana śledztwu w siedzibie Min. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. W l. 1947—9 uczyła się w Szkole Pielęgniarskiej we Wrocławiu, po czym pracowała we wrocławskim Szpitalu PCK na stanowisku oddziałowej. Następnie była kolejno wicedyrektorką Ośrodka Młodszych Pielęgniarek Pediatrycznych, dyrektorką Państw. Szkoły Pielęgniarstwa Pediatrycznego i wizytatorką szkół medycznych, nauczycielką w Ośrodku Średnich Szkół Medycznych oraz instruktorką pielęgniarstwa medycznego. Pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Zarządu Głównego Polskiego Tow. Pielęgniarskiego. Zmarła we Wrocławiu.

Album skorowidz Senatu i Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejmu Śląskiego. Kadencja 1935/1940, Kr. [1936] s. 96, 100, 167—8 (fot.); Kto był kim w Drugiej RP?, (fot.); R z e p e c c y, Sejm i Senat 1928—33, (fot.); Słown. pol. tow. nauk., II; Spis nauczycieli szkół wyższych, średnich, zawodowych, seminarium nauczycielskich oraz wykaz zakładów naukowych i władz szkolnych, W. 1926; — B o n u s i a k A., Lwów w latach 1918—1939, Rzeszów 2000 s. 90; C h o j n o w s k i A., Koncepcje polityki narodowościowej rządów polskich w latach 1921—1939, Wr. 1979; t e n ż e, Piłsudczycy u władzy. Dzieje Bezparyjnego Bloku Współpracy z Rządem, Wr. 1986; C z a p s k a I., Anna Strońska-Jodłowska (1922—1977), „Pielęgniarka i Położna” 1987 nr 2; D o m a n s k a R., Pawiak. Więzienie Gestapo. Kronika 1939—1944, W. 1978 (dot. córki S-ego, Anny); K o n d r a c k i T., Polskie Towarzystwo Historyczne w latach 1918—1939, Tor. 2006; P a r u c h W., Od konsolidacji państwowej do konsolidacji narodowej. Mniejszości narodowe w myśli politycznej obozu piłsudczykowskiego (1926—1939), L. 1997; P i l c h A., Studenci Krakowa w Drugiej Rzeczypospolitej. Ich idee, polityczne i społeczne zaangażowanie, Kr. 2004; Szkice z dziejów Związku Nauczycielstwa Polskie-

go, W. 1939 s. 173; W pięćdziesiątą rocznicę powstania «Zetu». Sprawozdanie ze zjazdu uczestników Ruchu Niepodległościowego Związku Młodzieży Polskiej („Młodzieży Narodowej”) 28 i 29 XI 1936 r. w Warszawie, Red. T. Piskorski, W. 1937 s. 163; Waingertner P., „Naprawa” (1926—1939). Z dziejów obozu pomajowego, W. 1999; — Chajes W., Semper Fidelis. Pamiętnik Polaka wyznania moźszeszowego z lat 1926—1939, Kr. 1997; Jodłowski J., O godne życie trzech pokoleń, Pruszków 2005 (fot.); Pamiętnik IV Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Poznaniu, 6—8 grudnia 1925, Lw. 1927 II 204, 250; Spraw. stenogr. Sejmu za l. 1928—39; Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum w Stryju za r. szk. 1908—9, Stryj 1908—9; Sprawozdanie filii Gimnazjum w Stryju za l. szk. 1911—14, Stryj 1911—14; Świtalski K., Diariusz 1919—1935, W. 1992; ZET w walce o niepodległość i budowę państwa. Szkice i wspomnienia. Red. T. W. Nowacki, W. 1996; — „Kur. Stanisławowski” 1935 nr 986; — Nekrologi i wspomnienia pośmiertne: „Słowo Pol.” 1933 nr 29 (dot. syna S-ego, Andrzej); „Tyg. Powsz.” 1973 nr 3, 5, „Życie Warszawy” 1973 nr 2, 17; — Arch. UJ: sygn. S II 295a, WF II 504 (teczka doktorska S-ego); B. Narod.: rkp. 2911 k. 116 (koresp. Jana Ptaśnika); B. Ossol.: rkp. 14002/II k. 119—30 (koresp. Kazimierza Kaczmarczyka), rkp. 15352/II t. 3 (Hrabyk K., „Z drugiej strony barykady. Spowiedź z kłeski”), rkp. 15693/II k. 303—14 (koresp. Józefa Teodorowicza), rkp. 17217/IV (koresp. Karola Baddeckiego); CAW: sygn. 11/337 (Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości); — Mater. Red. PSB: Odpis skrócony aktu zgonu S-ego z Arch. USC w W.; — Informacje Adama Jerzego Chowańca i Aldony Teler z W. oraz Mykoły Genyka z Iwano-Frankowska (Ukraina).

Adrian Tyszkiewicz

Strosberg Mikołaj zob. Mikołaj Strosberg

Strowski Fortunat Joseph, pseud. Fortunat de Robkowa (1866—1952), historyk literatury francuskiej, profesor Sorbony, krytyk literacki.

Ur. 16 V w Carcassonne (dep. Aude) we Francji, był wnukiem Franciszka, legionisty gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, synem Aleksandra Fortunata Adalberta (17 IV 1826 — 1885), ur. w Łęce na Sądectwie, uczestnika Wiosny Ludów 1848 r., członka Tow. Demokratycznego Polskiego w r. 1857, nauczyciela języków niemieckiego i angielskiego w Carcassonne (1861—9) i Mont-de-Marsan. Matką S-ego była Bretonka, Julie Laurance, córka nauczyciela gimnazjum w Carcassonne. S. miał siostrę Marię Jadwigę oraz młodszego brata Stefana Marcina, który po ukończeniu studiów wyższych w paryskiej École Normale Supérieure był nauczycielem filozofii w liceum w Paryżu.

S. uczęszczał do liceum w Mont-de-Marsan, gdzie złożył egzamin dojrzałości z zakresu nauk humanistycznych. Wszechstronnie uzdolniony, podjął studia filologiczne w École Normale Supérieure, które ukończył w r. 1885. Po śmierci ojca matka wyszła ponownie za mąż za Francuza i S. pozba-

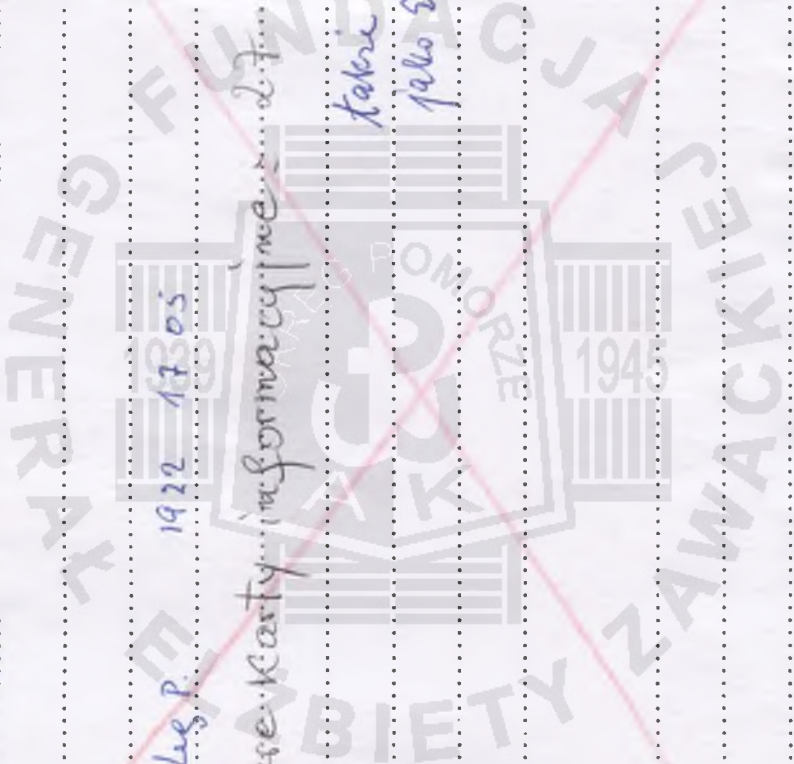
wiony został możliwości porozumiewania się po polsku. W r. 1886 uzyskał licencjat z literatury francuskiej, a w r. 1888 z zagadnień językoznawstwa. Pozostawał już wtedy pod wpływem krytyka literackiego F. Brunetière'a. Pracował w szkolnictwie francuskim średniego szczebla jako nauczyciel retoryki i literatury, m.in. w liceach w Albi (1888), Montauban (1891) i Nîmes (1892) oraz w podparyskim Lycée Lakanal (1897). Pozaliterackie zainteresowania S-ego ujawniły się w publikowanych na łamach „Bulletin Polonais” (1896 nr 95, 1898 nr 120) sprawozdaniach *Les artistes polonais aux Salons de Peinture* prezentujących dokonania polskiej i francuskiej sztuki współczesnej, m.in. prace Wojciecha Gersona, Olgi Boznańskiej, Edwarda Loevyego i Wincentego Trojanowskiego.

W r. 1898 otrzymał S. stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie pracy *Histoire du sentiment religieux en France au XVIIIe siècle (Saint-François de Sales)*, opublikowanej jako *Saint-François de Sales. Introduction à l'histoire du sentiment religieux en France au dix-septième siècle* (Paris 1898), cenionej za połączenie erudycji z wnikliwą metodą badawczą. Pozostając w kręgu zainteresowań piśmiennictwem XVII w., opracował teksty J. B. Bossueta („Bossuet et les extraits de ses oeuvres diverses”, Paris 1901). W r. 1901 objął Katedrę Literatury Francuskiej na uniwersytecie w Bordeaux. Publikacją rozprawy *Montaigne lu à Bordeaux: Étude sur l'édition des essais de 1580* („Revue Philomatique de Bordeaux et du Sud-Ouest”, 1902) rozpoczął wówczas badania naukowe nad spuścizną słynnego obywatela tego miasta M. Montaigne'a. Przy współpracy F. Gebelina, P. Villeya i G. Norton przygotował edycję krytyczną „Prób”: „Les Essais de Michel de Montaigne” (Bordeaux 1906 I—V, prestiżowa nagroda Saintour, przyznana przez Akad. Francuską, 1907). Napisał monografię *Montaigne* (Paris 1906, wyd. 2, Paris 1931). W r. 1906 otrzymał na uniwersytecie w Bordeaux tytuł profesora literatury francuskiej. Ogłosił niebawem trzutomową monografię *Pascal et son temps* (Paris 1907—8, wyd. 2, Paris 1930—6); pisana z myślą o ogłoszonym przez uniwersytecie w Fryburgu (Szwajcaria) konkursie „Od Montaigne'a do Pascala”, została wyróżniona nagrodą im. Goberta w wysokości 10 tys. fr. W pracy tej przedstawił S. historię neostoicyzmu we Francji XVI i XVII w., odwołując się w warstwie faktograficznej m.in. do braci polskich oraz sporu B. Pascala z warszawskim kapucynem Walerianem Magnim. Do czasopisma „Revue des Questions Historiques” (1910 nr 87) napisał rozprawę *Sur Port-Royal et le Jansénisme*. Od r. 1909 należał do działającego w Paryżu Komitetu Francusko-Polskiego; organizował odczyty, prowadził zebrania oraz inicjował różnorodne przedsięwzięcia naukowe. W r. 1911 był jednym z ofiarodawców Komitetu Budowy Pomnika Adama Mickiewicza w Paryżu.

T: 431/MSK

- 1. N Romantowicz Zam Stroniska
- 2. I, ps. Maria
- 3. ur. 1920
- 4. st. 1922
- 5. Org. Lug. P. 1705 PK
- 6. przydz. tablica II wojny
palo Stroniska bez VIII
- 7. funkcje
- 8. nr 7563
- 9. źr. Kartki 508 1273

V.

1. Kancel. Komisji imienia Marii i Obywatelka, 5, 7563. Reg. Płk. 1932. 17.05, s. 213, 508.
2. KMK SF bez
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
10. "Młosa" Komisji imienia Marii

17. Miernie Słodka Komisji
 w Słodka Komisji imienia Marii i Obywatelka, 5, 7563.

i

VM

POW

STRONISKA

Merie

ps. "Merie"

"Pani Merie"

1939

1945

2ob. Służba Polak... , a s. 305

D.kw. II 04

i

VM

POW

STRONSKA Marie

ps. "Marie", "Pani Marie"

Zab. "Sylwetki kobiet-żołnierzy", t.1,
Toruń 2003, s. 129, 189, 253

D.kw. 104

(VM)?

Romilowicz Maria [zob. Strajske Maria z d. Kaminiec]

Antysemicki chodak [Lwów 1942r] w Warszawie
na obsady na ul. Foksal do Kuchni i Gęstawy
tam jadali różni literaci
- m. in. ten jedyną Romilowicz z c. by Madryt
- córka Sienkiewicza, p. Romilowicz, masywne
przez ojca Dziwka

1964
Wojciech
Gustaw

Zob. Jędrzejowski, 2, Kmieci - Iny: S. 522 91, 92

i

UM

90W

STRONSKA Marie
"Kwiatkowska"

- współpracowała z Wandą Ossowską,
wieszającą

zob. Brzosko - Medryk J., "Niebo bez ptaków",
Ok. 03 W-wa 1966, s. 352

i

VM

POW

KORNIEKOWICZ - STRONSKA Marie

- odznaczona VM ze udziałem w POW

1939

1945

zob. Filipow K., Order VM 1792-1945, W-wa 1990,
s. 115

Dkz. IV 04

i

VM

POW

STRONSKA Marie ps. "Pani Marie"
"Kwiatkowska"

- kierownicze Wydziału Kępczości Oddz. II KG ZWZ-AK,
aresztowane jesienią 1943 r.

- ma jej matkę składową prysipę 15 VIII 1891 r.
Ludmiłę Heusbrandt z d. Goetzen
ps. "Alicja", "Lena" - po aresztowaniu M. Stron-
skiej przejęła jej funkcję

zob. "Sylwetki członków kół KG AK SZZAK",
W-wa 2003, s. 44, 118, 119, 133, 180, 202

D. Kw. V 04

(bibl. E2)

verte

- N X 1943 r. wymieszanie do Osnięcimie,
zmiana tem w II 1944 r.
- podległa jej kawaleria Rostocke zd.
Sulimskie od VI 1943 r.
- M. Stronick wyjechała do Wilna w celu
organizowania tam komendy kontaktowej,
i została wesztaowana jesienią 1943 r.
- była żołnierzem I Brygady Legionów i
działaczką POW

FUNDACJA

VM

POW

Przemysławowa Maria

s. 168

antyczna arb. Oddział Zeinble POW w Kwalowici

s. 243

Winnianu bibliogr. → w. Skarba Ojczyzna

1939

1945

AK

Zob. T. Haber „Pow...” s. 168, 243

ELŻBIETY ZAWACKIEJ

POL
PLK

v m

Korniewicz Maria
Hronicki

1939

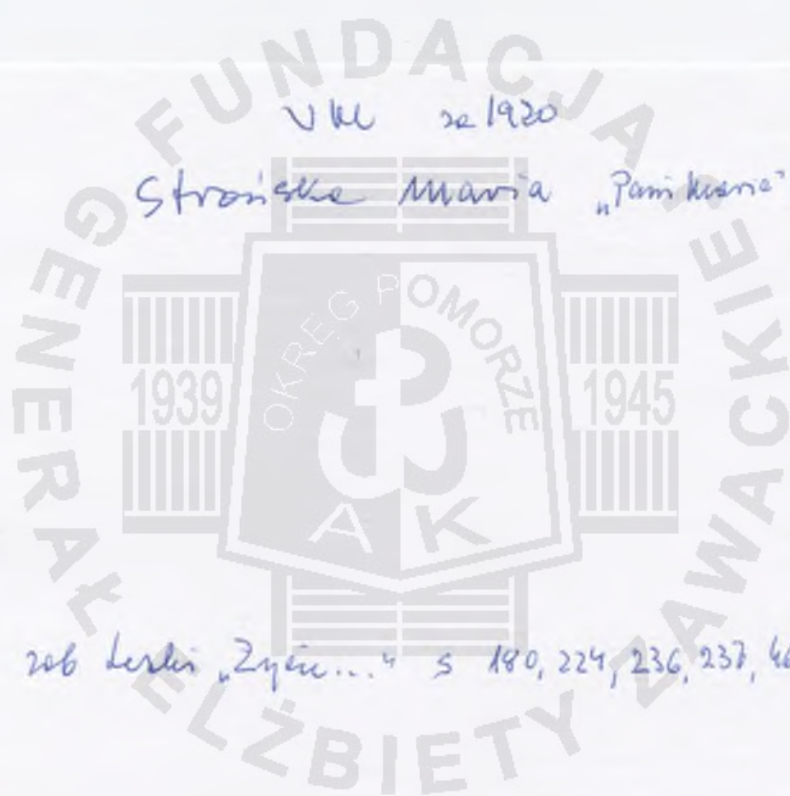
OKREG POMORZE

1946

SPN

206 Dąbrak 7, 54-600 Habelno

Vm 1920

76

Stroniska Maria = Kwiatkowska Maria

1939

OKREG POMORZE

1945

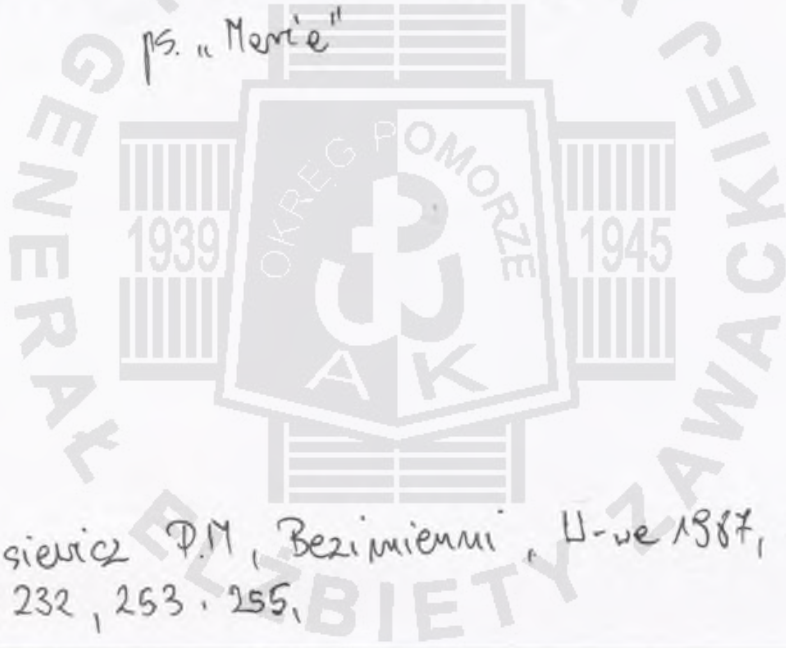
Zob. Zał. nr 1 Saboteż ... Londyn, 12, 82

i

STRON'SKA VM Marie

POW

ps. "Marie"

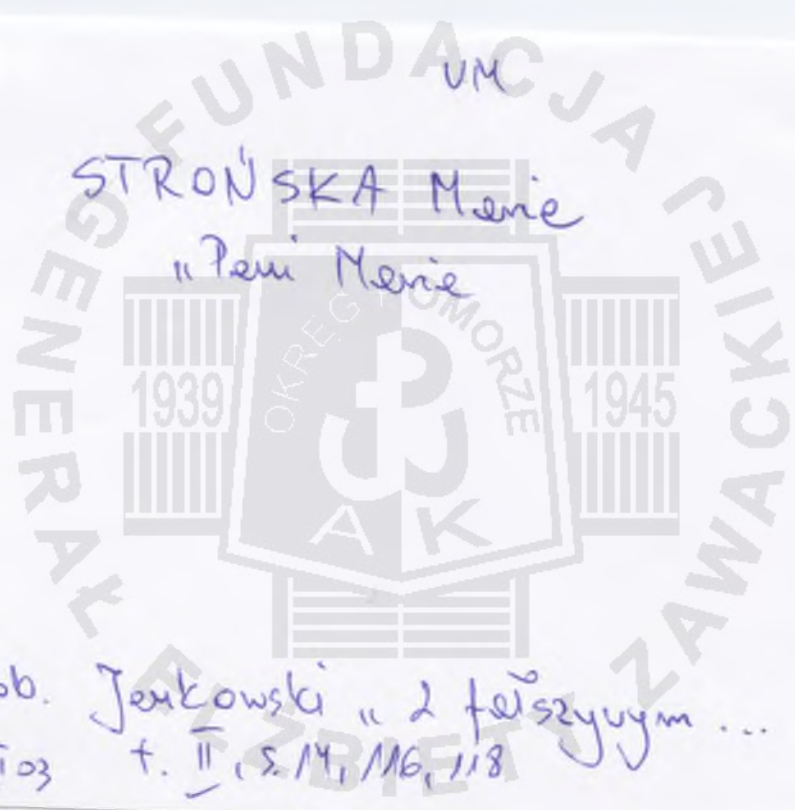
Lisiewicz P.M., Bezimienni, W-ve 1987, s. 41,
DKr 03 232, 253, 255,

1

UM

Polw

STRON'SKA Marie
"Pam' Marie

1ob. Jankowski "2 fałszywym ...
D.k. 1103 t. II, s. 14, 116, 118

i

VM

POW

STRONSKA Marie

ps. "Pani Marie"

1939

OKREG POMORZE

1945

AK

zob. Służba Pobek ... 1923, s. 36

Dłw. T 04

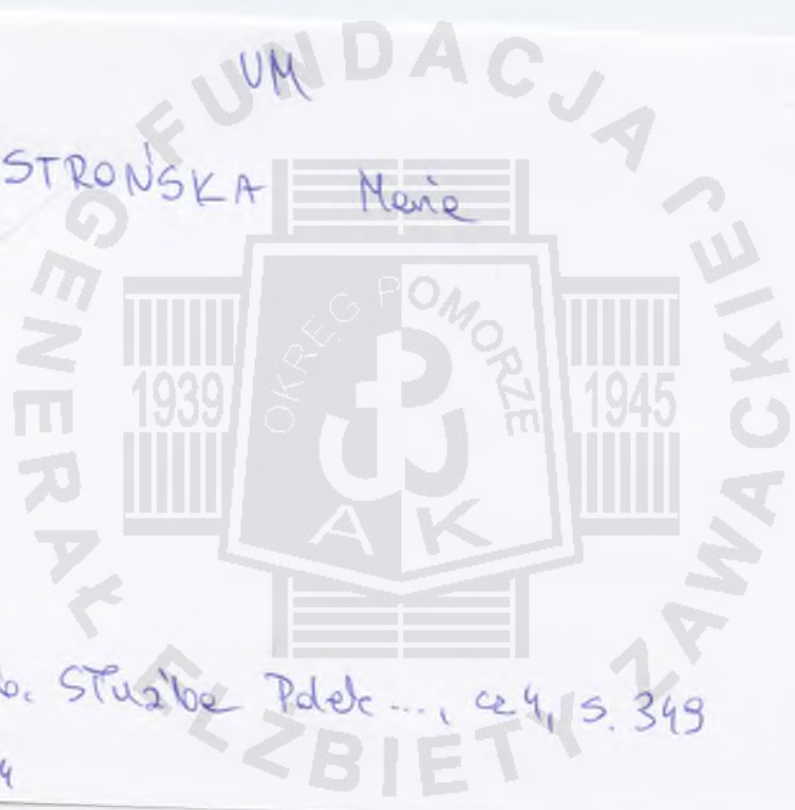
i

UM

POW

STRONSKA

Marie

Zob. Strona Paleta ... cz. 4, s. 349

D.K. 104

Leg. Polskie

KORNILÓWICZ Ilana

kl. 5, nr 7563, 1992.05.17

Żoł. P. Wesotowski, Order Virtuti Militari
i Jego Kawalerowie.

Skallicki Press, Miami, Florida, USA
str. 273, 1992.

Wtorek 89

T. 431/WSK

AK

+

STRON'SKA Maria „Pani Maria”

od poł. 1944 r. kierow. Wydziału Rozwo-
ści Wewnętrznej Oddziału II KG AK,
organizatora we wrześniu 1943, zmarła
w Oświęcimiu w 1944 r.

zob. Turiba Polek na frontach II wojny św.,
cz. 3, Toruń 1999, s. 36

J.Lew. V2001

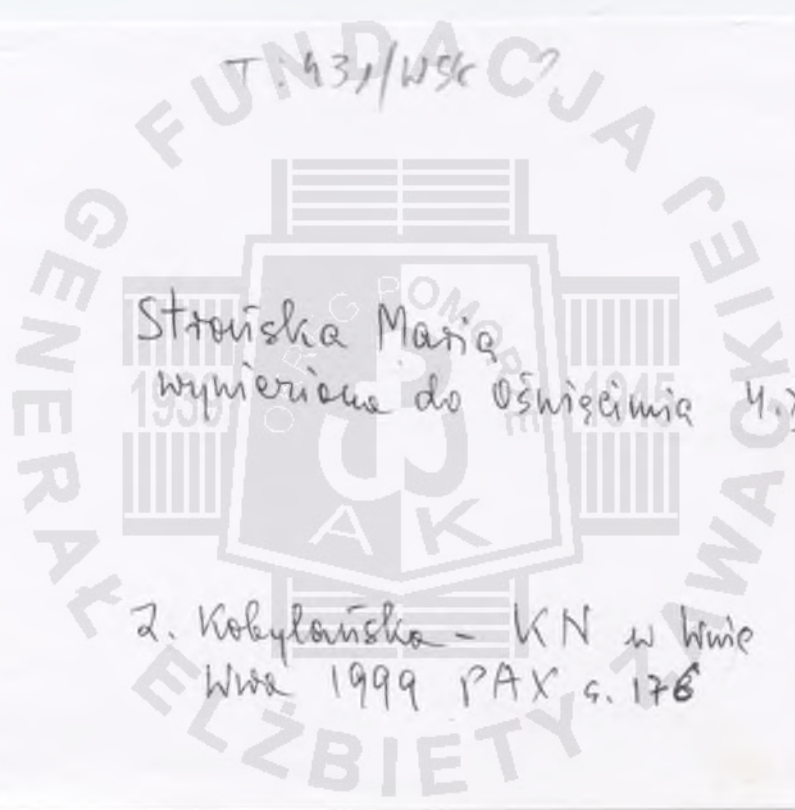
T. 431/W56

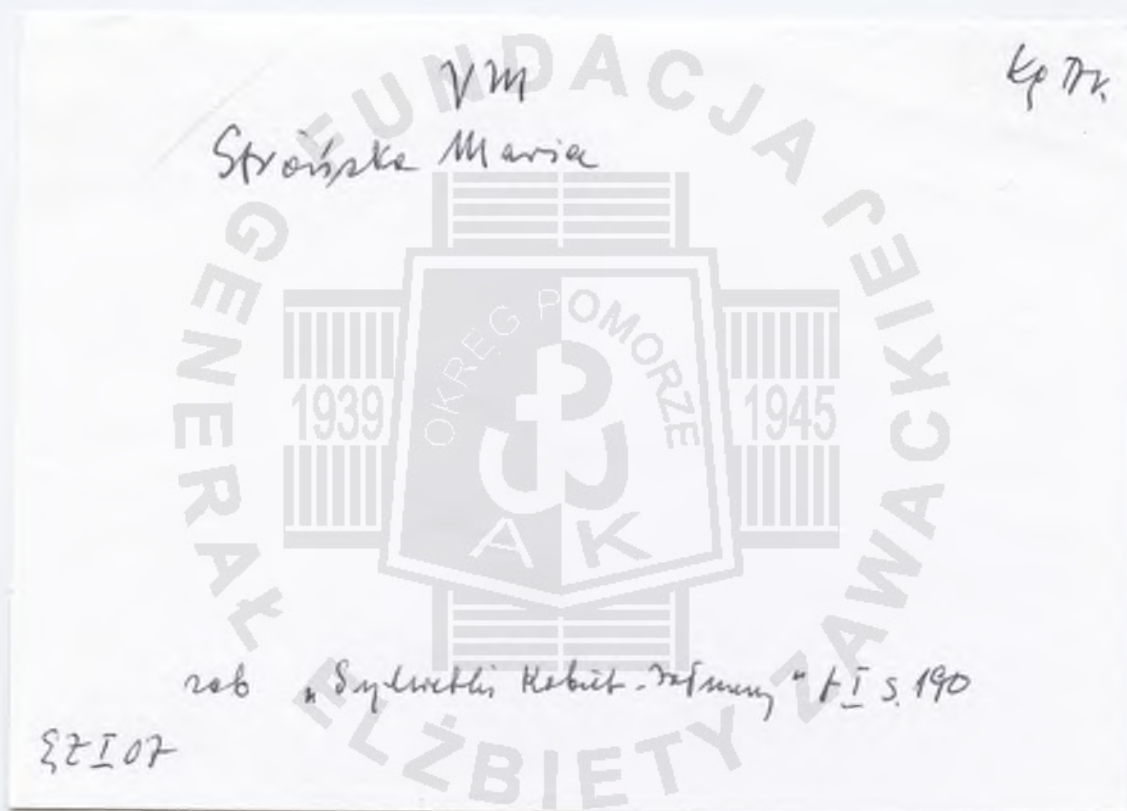
KN
Wwre

Stroniska Maria
wyniericus do Oshisemia 4.X.1943

2. Kobylanska - KN w Wwie
Wwa 1999 PAX 4.176

KN-K

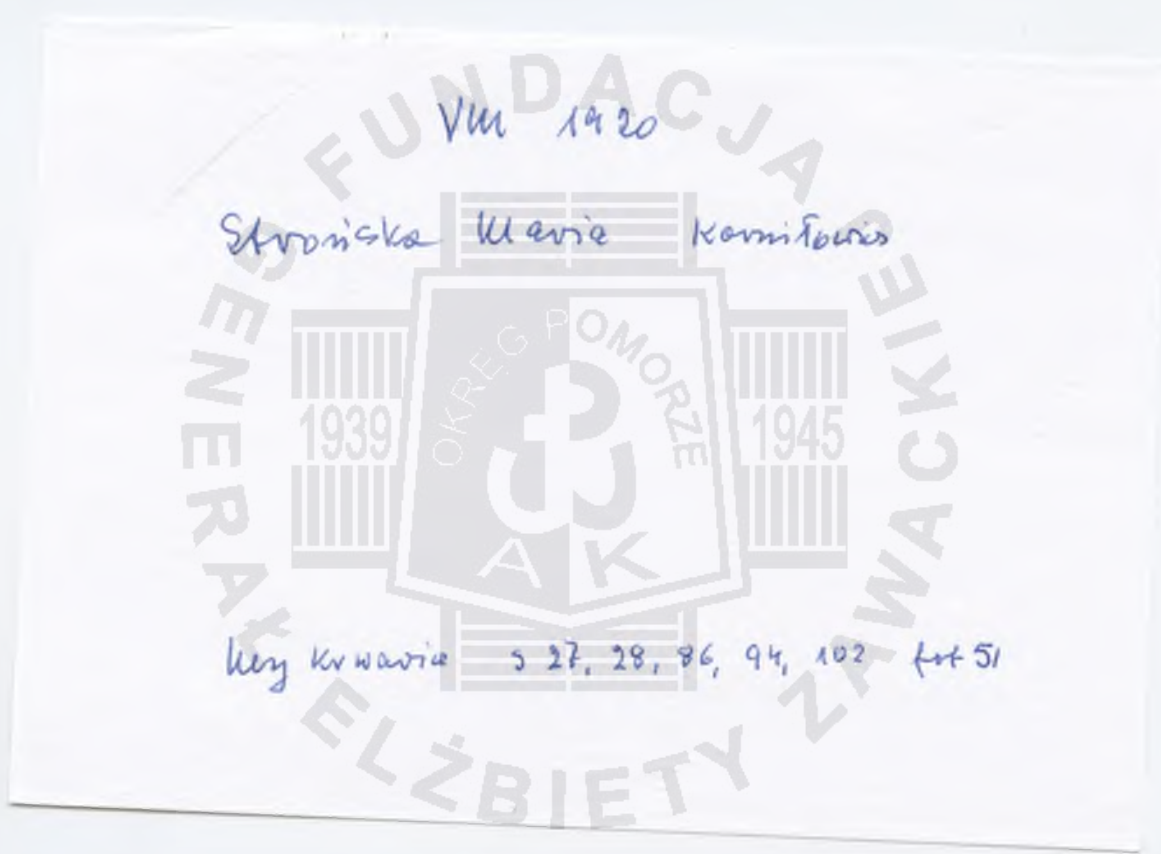
VIII 1920r

PK
Kf
50.

Stroniska Maria = Karmilowicz
ps "Kwiatkowskie"

S. 357

miata 17. kwietnia, córka Hanky - arystokratka IX 1943
po kilku tygodniach przenieśli się do osiedlenia
Gustawa z tej Hanky miało kampanie Stroniskij -
- doświadczenia z me po kwiatkowskich i ps
"Arystokratki Kwiatkowskiej" było otrzymane & dostawione
miała miżynieki wnie piżmyki u 0. Przedwojennym
dyrektorka gimnazjum z siedziby, węgierska Moskwa,
dla której to było opublikowane dokończony i przetworzone
niezależnie, są śledztwa
sob. Tronicki, Pawłania... " S. 357, 352, 354, 362

VIII 1920

Stroniska Maria Komilowicz

1939

OKREG POMORZE
AK

1945

Kry Kwawia s 27, 28, 86, 94, 102 fot 51

UM
STRONSKA Maria zd. Kormitowicz

- nauczycielka, publicystka, i inne
postacie we Sejmie + dziecięce AK, ewe-
szponowana we IX 1943 r. pod nazwi-
skiem Sedowska z córka AMM, u-
więziona do obozu w Ravensbrück,
występuje 5 x 1943 r. do obozu w
Oświęcimiu, gdzie zmarła 7 II 1944 r.

L. Wawet "Ze wspomnień Powstań", W-wa 1985

s. 674

D.K. 103

Verte

Córka Anne wywieziona do
Revensbrück 22 IV 1944 r.

VM

Ż.W.Z. - FK
Okr.
Warszawa

Stroniska Maria

Dawna legionistka, powiatówka odznaczona
Krzyżem i Orderem Wirtuti Militari kierowała
wydziałem Tęczy (Luzjan, V-d 65) wzięła
udział z innymi pionierami KG oraz z centralną
w zbiorczych i innych meldunkach, Oddział
KG Ż.W.Z. - FK

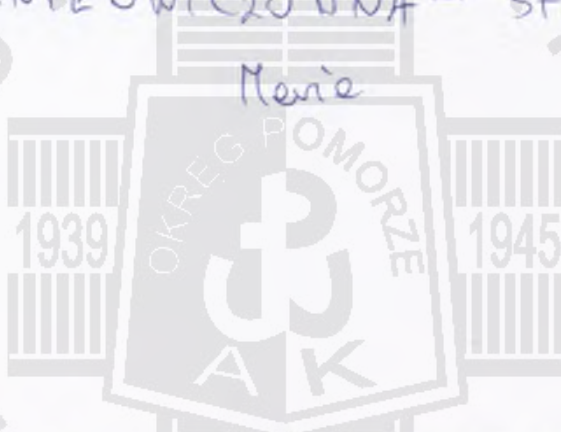
Żoł. Marynarki, „Polska Młodzież” t. IV str. 321
Wyd. Inst. Hyd. „Pax” W-a 1986 r.

M.H. 2003

i

KORNIKOWICZÓWNA - Stnom'ske UM

Marie

Podręcznik "Kew. UM 1792-1945. Wykazy
odznaczonych ... s. 194

O.kw. 11 03.

Rozmístění židovských Mame

Waisma

- 17
- 24 Selig's Zwiske 25 v New Yorku (1912 - jediné židovské židovské, přestože má židovské)
 - memoriale který krevlel... (reklama)
 - 26 1/2 phidig v New Yorku i v ostatních městech (v New Yorku)
- 83 vzhledem k tomu že (2. část, bytost)
- 124 Art. "Ošetření vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 180/4 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 196 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 193 [IV 1915 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)]
- 201 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 212 III 1915 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 214 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 285 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)
- 304 vzhledem k tomu že... (vzhledem k tomu že...)

VM

T. 431/WSK

AK KG

mjr

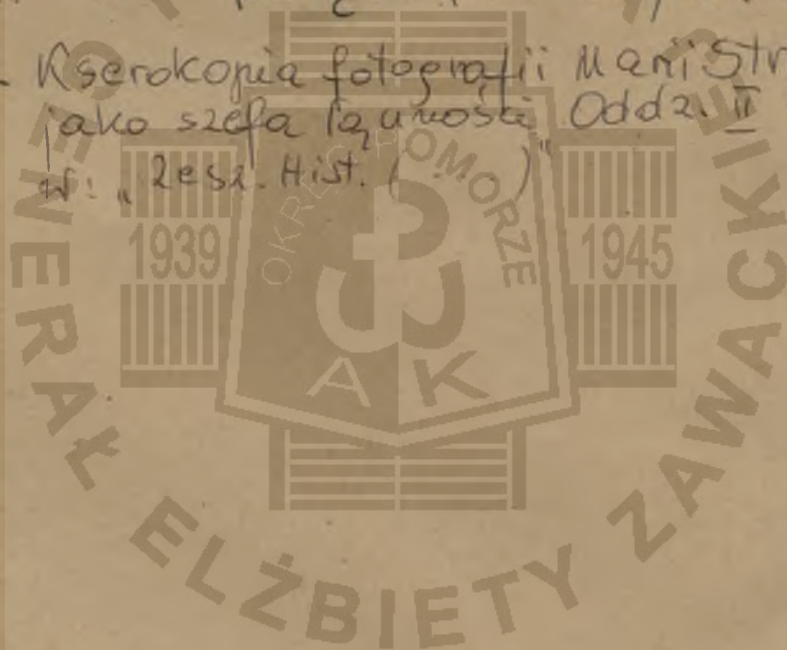
STRONISKA maria

z d. Korniltowicz

ps., maria"

vi. Fotografie

1. Zdj. legitymz. (b.d.), reproduk., szt. 1
2. - " - powiękz. (odbitka) szt. 1
3. Kserokopia fotografii Marii Stroniskiej jako szefa Izury Oddz. II KG 242-AK w: "Zesł. Hist. (OMORZE)"

*Belon
Szymoni
Armini
Kajowy
o Tomu*

Maria Strońska
"Maria"
OK. 1895-1944

³
*Plonne
III*

VI/1

Maria Strońska „Maria”, „Kwiatkowska” Ok. 1895-1944.
Żołnierz I Brygady Legionów i POW, nauczycielka, członkini PWK. W konspiracji od września 1939 r. Od 1940 w Oddziale Informa-cyjno-Wywiadowczym SZP, prowadziła sekretariat, dział łączności, spraw finansowych i wywiadu obronnego.
Była szefem kontrwywiadu O II - KG AK. Aresztowana w 1943 r. w drodze do Wilna, osadzona na Pawiaku, wywieziona do Oświęcimia, gdzie zmarła. Major, odznaczona Orderem Virtuti Militari.

5 *Reprodukcja i powiększenie 18x24cm.
mjr pol. porucznik Szlachetkowska
brzoźna 1896.*

8 *Hytbore, Kobryn jedyne na froncie
II wojny światowej
16-17 XI 1896. o Tomu.
Droga Antona*

6

7

Nepokoj o Fundacji

8

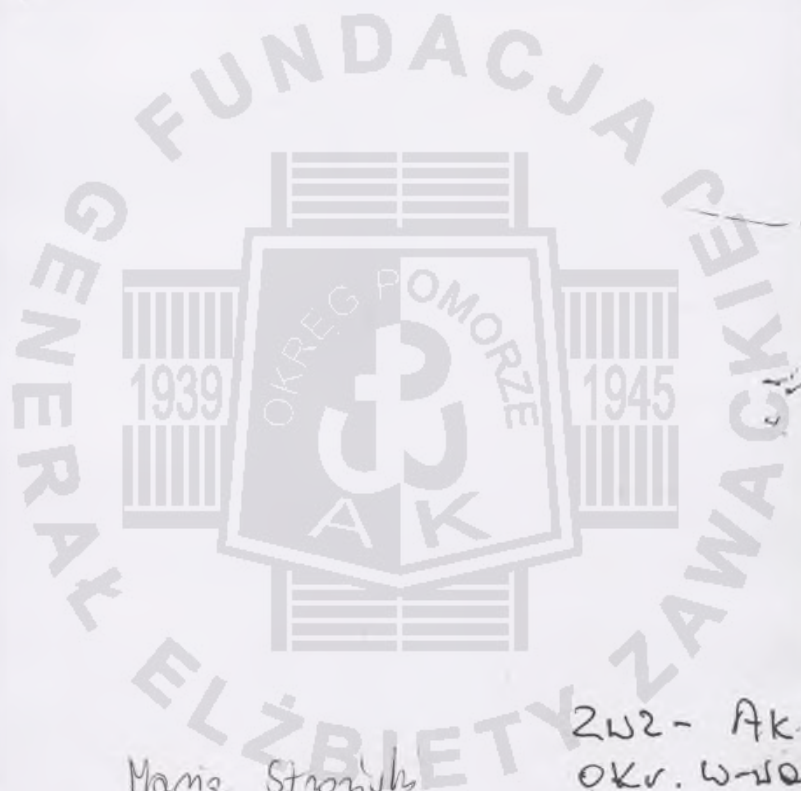
VI/2

Małgorzata Stroniska ps. „Małgorzata”
242-AK Okr. W-wa.

4/

Maria Stronik
ps. "maria"

202 - Ak.
okr. w-10

fot. 20 Maria Strońska – szef łączności
Oddziału II KG ZWZ-AK

Resydy hist.
Stow.-kolumna Kar.

1945
Ond. woj. VII
nr 3 / 2006 r.

M / 3

FUNDACJA
OKRĘG POMORZE
1939
AK
1945
GENERALNA
ELŻBIETY

fot.20 Maria Strońska – szef łączności
Oddziału II KG ZWZ-AK

STRONSKA Maria

